

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

מי שלא טועה — לא מת. אדם מת רק כי הוא עשה חטא או טעות. גם כשאדם מתקן את כל החטאים שלו, עדיין יש את המקום הזה בראש שלא מבורר מאה אחוז, בו הוא יכול לטעות, וזו נקודת תורפה שמלאך היפך-החיים יכול לפגוע בה. איך אומרים באנגלית שאדם יכול לטעות? שהוא פאליבל (fallible). לומר שמישהו לא יכול לטעות, שהוא אינפליבל (infallible), זה כמו לומר שהוא אלקים. רק אלקים לא יכול לטעות, אבל ה' רצה זאת מאתנו — "אני אמרתי אלהים אתם".

[מתוך השיעור "כפור כאפר יפזר"]

בראשית תשפ"ב

בראשית ה'תשפ"ב

שמות האשה 23
שיעור לתלמידות תורת הנפש
התבוננות בשמות האשה
במעשה בראשית

הניגון החסידי 29
ניגון מספר 497
מל"ג בעומר תשפ"א

הסיפור החסידי 30
רבי לוי יצחק מברדיטשוב
על דרכו בקדש של בעל ההילולא
של כ"ה תשרי

מוסדי דור ודור 04
שיעור לע"נ רבי משה צבי סגל
כחם של בעלי התשובה ה'צברים'
וחשיבות הקמת מוסדות

"כפור כאפר יפור" 06
הכנה חסידית לחורף
עיון חסידי במושגי הקור
וביאור מחלוקת הסבא משפולי ורבי נחמן

תיקון אמנות הציור 21
ניחום אבלים לבני משפחת נחשון
תיקון האמנות החזותית
אצל הצייר ברוך נחשון ע"ה

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום וחורף בריא לכל בית ישראל, ובתוכם לקוראי נפלאות היקרים. בפתחה של שבת פרשת בראשית, בה מכריזים לאחר ההבדלה "ויעקב הלך לדרוכו", אנו עם גליון חדש - מעט קצר מהרגיל - אך מלא בכל טוב.

מה בגליון?

נפתח בשיעור קצר מיום הכיפורים - יום היארצייט של **רבי משה צבי סגל** ע"ה, **חותן הרב** - בו התוועד הרב בקצרה לעלוי נשמתו ודבר על **כחם של בעלי התשובה ה'צברים'** ועל עבודתו של חתנו בפתיחת מוסדות והעניין שבכך.

משם נעבור לשיעור המרכזי בגליון, **שיעור מופלא ממוצאי היום הקדוש**, על הפסוק **"כפור כאפר יפזר"**, העוסק בהמתקת דינים על ידי נתינת צדקה ועל ידי המשכת מוחין וגם שופך אור על **תעלומת המחלוקת בין רבי נחמן מברסלב והסבא משפולי** - זכותם יגן עלינו. אל תפספסו.

השיעור השלישי בגליון **הוא ניחום אבלים טלפוני** של הרב למשפחת ידידנפשו, **הצייר החסידי ר' ברוך נחשון ע"ה**. בדברים הקצרים והמרגשים דבר הרב על **שליחותו** של ר' ברוך **מהרבי - תיקון האמנות החזותית** - ועל היותה הכנה לבניין בית המקדש בב"א ותאר את **התערוכה הגדולה שעורך ר' ברוך כעת בשמים לכל הצדיקים**.

נחתום את חלק השיעורים בחלק **משיעור לנשות בית הספר לתורת הנפש** מחדש שבט תש"פ [שחלקים נוספים ממנו פורסמו כבר], בו באר הרב את **שבעת כינויה של האשה במהלך מעשה בראשית** לעומת מיעוט כינויי האיש ואת העבודה העולה מכך.

זה המקום לציין **שנפרדנו משני מדורים חשובים**, שסיימו את הסבב השנתי - **זהב שלמה**, ביאורים על רש"י לפרשה ומדור **נועם אלימלך**. כמו כן, **לאור קוצר הזמן ואורך המלאכה**, נשמטו מהגליון כמה מדורים, **שאי"ה ישובו אלינו בגליון הבא**.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

מוסדי דור ודור

קיצור מהלך השיעור ביום כיפור, בין מוסף למנחה, התוועד הרב בקצרה לעילוי נשמת **חותנו**, הרה"ח ר' משה צבי סגל ע"ה, שהסתלק ביום זה. השיעור יצא בהפטרת היום הקדוש, בה רמזו שם **ספרו האוטוביוגרפי**, והוא נגע בכח המיוחד של **בעלי התשובה ה'צברים'** ובחשיבות של **הקמת מוסדות**.

ממש לפני הפסוקים שאומרים גם בשבת: "ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקרא לך גדר פרץ משבב נתיבות לשבת"³. זהו פסוק של תיקון היסוד – "מוסדי". מדברים על כך שצריך להחזיק את המוסדות, שייך לפסוק הזה. השווער גם הצטיין בבנין מוסדות – גם בכפ"ח ובירושלים, עוד לפני כן הוא היה באצ"ל ובלח"י ובברית החשמונאים וכו'. הסיום, "משבב נתיבות לשבת", מדבר על ישוב הארץ. אחר כך כתוב "אם תשיב משבת גלך עשות חפצך ביום קדשי" – יש כאן קשר מענין בין ישוב הארץ ("לשבת") ליום השבת. הפסוק ממשיך "וקראת לשבת ענג לקדוש הוי' מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר. אז תתענג על הוי'..."⁴, למעלה משם הוי' ב"ה. תענוג שאפשר לעשות כעת התוועדות בלי **אוכל** (סוד אל הוי', כמבואר באריז"ל⁵) – ממש

תענוג פשוט.

ב ישעיה נח, יב.
ג שער המצות פרשת עקב.

שם הספר של ר' משה סגל – חתך הפטרת יוה"כ

בהשגחה גדולה, יום כפור הוא היארציית של השוועה. זה היום המיוחד שלו – כך הרבי אמר לו. פעם הוא רצה לבוא לרבי לתשרי, והרבי אמר שלא שייך – הוא צריך לתקוע בכותל, בזמן המיוחד שלו. מאז שחרור הכותל הרבי אמר שישתדל כל שנה לתקוע שם ביום כפור, זכר לתקיעה הראשונה שלו שם (בזמן הבריטים). זהו יום שהוא ה'מזל' שלו, והוא גם היארציית שלו. לספר שכתב, אוטוביוגרפיה, קוראים "דור ודור" – הוא מספר על כל מה שעבר בדורות האחרונים על עם ישראל, בעיקר כאן בארץ. הפלא הוא ששם הספר לקוח מהפטרת יום כפור⁶ – הוא אף פעם לא אמר לי כך בפירוש, אבל השם מופיע בהפטרה. קצת לפני סוף ההפטרה,

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. לע"נ ר' משה צבי סגל ע"ה. יום כיפור תשפ"ב – כפ"ח.

א בפשט לקוח שם הספר מהפסוק "בינו שנות דר ודר" (דברים לב, ז) שבפרשת האזינו, הנקראת בסמיכות ליו"כ פ.

לבנות. "מוסדי דור ודור" כנגד המדות, שיעקרון האבה ויראה, דחילו ורחימו (וסיום המדות ביסוד, שתיקונו בבנית "מוסדי", כנ"ל). "וקרא לך גדר פרץ" היינו הגדרת הפרצות, כמו סתימת הרוח הצפונית – ס סתומה, שכתוב בפירוש ששייכת לאמא¹. "משבב נתיבות לשבת" – סוד לב נתיבות חכמה. מי הנתיבות האלה? הרשעים שחוזרים בתשובה. גם "לשבת" קשור לשבת, כנ"ל, שהיא מוחין דאבא.

י	"משבב נתיבות לשבת"
ה	"וקרא לך גדר פרץ"
ו	"מוסדי דור ודור"
ה	"ובנו ממך חרבות עולם"

"מוסדי דור ודור"

מאיפה בעלי התשובה האלה? שייך ל"דור ודור" – קרו בדורות האלה הרבה דברים, בחוץ לארץ היתה השואה, הדבר הכי נורא שהיה לעם ישראל, אבל השווער כותב דווקא על מה שקרה בארץ בדורות האלה. דווקא ממה שקרה כאן צמחו בעלי התשובה שהם נתיבות – זה ה'צברים'. חומר הגלם מחוץ לארץ, אבל השינויים היו כאן.

נסיים בגימטריא: כמה שוה "מוסדי דור ודור"? הביטוי שוה 546. יש בו שלש מלים, אז נחלק לשלש כדי לקבל את הממוצע – **יעקב**. לכן שמנו לב שהסיום של ההפטרה הוא "והאכלתיך נחלת יעקב אביך". מי שבונה מוסדות זוכה לנחלת יעקב, נחלה בלי מיצרים. כשמקימים מוסדות אפשר לחשוב שעושים הגדרות, "גדר פרץ", שלא דואגים לכל עם ישראל וחסר ה"ופרצת" – אבל באמת דווקא כך זוכים ל"נחלה בלי מצרים" של יעקב אבינו, מגיעים בסופו של דבר לכולם.

שלש פעמים **יעקב** גם עולה **יצחק יעקב יוסף** (כידוע **שיוסף יצחק** עולה **יעקב יעקב**), שלשה דורות רצופים – "דור ודור"!

הסיום הוא "והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי הוי' דבר". יפה שהוא מסיים כאן ב"נחלת יעקב", כמו שנסביר.

כח החיבור של בעלי התשובה

המפרשים – בעיקר הרד"ק – מסבירים כאן את הפסוק: אנחנו בגלות בגלל החטאים שלנו, "מפני חטאינו גלינו מארצנו"², וכן ארצנו נחרבת מפני חטאינו, אך בסוף הגלות עושים תשובה (כמו שפוסק הרמב"ם³), מתחילים לעשות מעשים טובים שבזכותם נבנית הארץ מחדש. על כך כתוב 'ובנו ממך חרבות עולם', לבנות את כל מה שנחרב. מה פירוש 'ובנו ממך'? שהבניה היא מכח המעשים הטובים שלך. צריך לבנות את כל המוסדות שנחרבו – נחרבו במשך הדורות הרבה מאד מוסדות של עם ישראל.

את סיום הפסוק, "משבב נתיבות לשבת", מתרגם התרגום – ורש"י מביא אותו – "מתבב רשיעיא לאורייתא". "נתיבות" הם דרכים בין עירוניות – כשהערים בארץ חרבות גם הנתיבות שביניהן חרבות, וכשהארץ נבנית נבנות מחדש הנתיבות, רואים כאן שזה דבר חשוב. אפשר להבין כאן את הכח של בעלי תשובה שחוזרים לתורה – דווקא להם יש את הכח לעשות חיבורים, כל צדיק הוא עיר, התעוררות מסוימת בעבודת ה', ולבעלי תשובה יש את הכח לעשות אחדות, לחבר בין הערים בנתיבות, לכן "בעלי תשובה ישתלטו על המדינה". [יש עלון של בעלי תשובה שנקרא 'כביש אחד', בא לומר שהם מחברים בין ירושלים לתל אביב, כמו כביש מספר אחד] פלא. כאן המקור.

ארבעת חלקי הפסוק כנגד שם הוי'

יש בפסוק ארבעה חלקים, כנראה שהם כנגד שם הוי' מלמטה למעלה: "ובנו ממך חרבות עולם" כנגד המלכות – שם החורבה שצריך

ד מוסף לשלשה רגלים.

ה הלכות תשובה פ"ד ה"ה.

ו שיעור ג' אלול ע"ג פ"ג (ובשנת תשע"ד כמה פעמים).

ז ע"ח שער הכללים פי"א.

"כפור כאפר יפזר"

קיצור מהלך השיעור

במוצאי יום כיפור, אחרי קידוש לבנה וטעימה, התוועד הרב – התוועדות המתאימה למוצאי **היום הקדוש** וגם **הכנה לחורף** הבא עלינו לטובה, הכוללת גם התייחסות ל**שנת השמיטה** אליה נכנסנו. נקודת המוצא של השיעור היתה ווארט של **הסבא משפולי** (דער שפאלער-זיידע) על הביטוי "**כפור כאפר יפזר**". **פרק א** נותן את הרקע של דרושי החסידות על הפסוקים, בהם מוסבר כי **מצבי הקור** השונים הם **מצבי צמצום והמתקת הדינים** היא **הפשרת הקרח** – הגילוי שהאלקות נמצאת בכל מקום (כשבסוף הפרק עיון קצר ויפהפה בתניא). **פרק ב** מביא ומרחיב את הווארט של הסבא משפולי, שמתגלה כווארט חב"די מובהק. **פרק ג** נותן פירוש חדש, **בדרך העבודה**, לביטוי "כפור כאפר יפזר" – **פיזור צדקה** מתוך שפלות וגם מתוך **כפירה דקדושה**. **פרק ד** חוזר להסביר בעומק כיצד **המתקת הדינים** האמתית היא דווקא **בכח המוחין**, ששלמות תיקונם תהיה דווקא **לעתיד לבוא** – כאשר נזכה לחיים-ללא-טעויות (כשבתוך הדברים מוסברת גם מעלת הטעויות, הקיימות אצל כולם בעולם הזה). הפרק גם נוגע ב'**סדר עולמי חדש**' השייך לשנת השמיטה. **פרק ה** הוא פרק של **פנימיות ההיסטוריה החסידית** – הנוגע במחלוקת של **רבי נחמן מברסלב** (שיום ההילולא שלו חל בסוכות) ו**הסבא משפולי** ועמדתו של **אדמו"ר הזקן** בענין.

יפה שקשור ליום כיפור וגם למוצאי יום כיפור – לעבודה שלנו עכשיו, במשך ימי החרף במיוחד.

מצבי קור – שלשה צמצומים

כתוב בפרקים האחרונים של תהלים – שגם אמרנו אחרי נעילה, לפי המנהג מהבעל שם טוב – "הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר".¹ אחר

ג תהלים קמז, טז.

א. הפשרת הצמצום

נלמד ווארט מהשפאלער-זיידע, שההילולא שלו היתה בי' תשרי. אין הרבה דברי תורה ממנו,² ממש דברים בודדים,³ ובניהם ווארט מאד

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. מוצאי יום כיפור תשפ"ב - כפ"ח.

א כפי שנמסר ע"י אדמו"ר הר"י צ. ראה לוח "היום יום" אדר"ח אלול.

ב נלקטו בספר "תפארת מהרא"ל" (יהודה יודל רוזנברג, פיוטרקוב תרע"ד).

בימי השרב של הקִיץ – וכאן זה כל הקִיץ... – צמאים לקצת קור. לשם כך יש מזגנים, משהו נצרך ביותר. אבל סתם כך המושג קור הוא שליילי

הכפור הוא צמצום. כפור הוא לשון כפירה, ואילו מים הוא סוד האמונה, אמונת אברהם אבינו ע"ה, "ראש כל המאמינים"¹, עליו נאמר "זכור אב נמשך אחריו כמים" (והוא סוד "מים שאין להם סוף", היפך הצמצום-סוף של כפור). נמצא שמים-כפור-מים הוא סוד "ירידה צורך עליה", ירידה מאמונה דקטנות, ללא מוחין דהבנה והשגה במה שניתן להשיג, לאמונה שלמה, "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", דרך כפירה-ירידה מהאמונה הראשונית הבוסרית שבבחינת קטנות, שהיא אמונה המעורבת עם הגשמה (בה 'כופר' הרמב"ם כו"²), וד"ל.

כל המצבים האלה, גם השלג, גם הכפור וגם הקרח הם שלשה מצבים של צמצום – שלשה צמצומים. אדמו"ר הזקן לא מציין זאת ביחס לפסוקים אלו, אבל במקום אחר בתניא³ הוא כותב ששלשה צמצומים נועדו ליצור את שלשת העולמות התחתונים בריאה-יצירה-עשיה. לפי זה, המים הם סוד עולם האצילות, "עולם חסד יבנה"⁴, כולו חסד, כולו מים (סוד האמונה כנ"ל, וכמו שמבואר בשער היחוד והאמונה בתניא ש"לכן נקראו מדותיו של הקדוש ב"ה שהן הספירות בזה"ק רזא דמהימנותא שהיא האמונה שלמעלה מן השכל"⁵).

לפי ההסבר הזה הקור הוא לא טוב, כמו שנאמר בעמלק (שרש קליפת הכפירה בה' ובתורתו) "אשר קרן בדרך"⁶. בימי השרב של הקיץ – וכאן זה כל הקיץ... – צמאים לקצת

כך כתוב "משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי יעמד. ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים"⁷. כל הפסוקים כאן מדברים על מצבים שונים של קור ועל כך שה' ממיס את תופעות הקור והופך אותן למים.

כתוב בחסידות⁸ בכלל, עוד לפני שנגיע לווארט של השפאלער זיידע, שאלה פסוקים של המתקת הדינים. יש כאן שלג,

כפור וקרח. כתוב שאלה שלשה מצבים, אחד יותר קשה מהקודם: הכי קל הוא השלג, שמאד מהר נמס – הוא דק, ועם קצת חום או קצת מים הוא מיד ימס למים. הכי קשה הוא הקרח, סוד ה"רקיע כעין הקרח הנורא" שמעל ראשי החיות – "מבטן מי יצא הקרח"⁹, הבטן של אמא (סוד "מי" כנודע)¹⁰. לפי מה שאנחנו מסבירים בזמן האחרון¹¹ – ותיכף נסביר יותר – זו הבטן של האי-ודאות. אדמו"ר הזקן מסביר שהכפור הוא מצב בינים, בין שלג רך לקרח קשה. הכל מצבים שונים של קרישת המים, "אגלדו" בלשון הזהר – כמו לאכול גלידה...

הגלידה היא מצבים שונים של צמצום המים, אבל בסוף המים שנגלדו חוזרים להיות מים. כלומר, יש כאן תהליך של מים-כפור-מים¹².

ד שם פסוקים יד"ח.

ה פלה"ר דרושים לשמ"ע עמ' ריח; מאמרי אדה"א דברים ח"ד עמ' א'שצ ואילך. ובכ"מ.

ו יחזקאל א, כב.

ז איוב לח, כט.

ח ראה זהר ח"א ל, א; פה, ב; רלז, ב; תקו"ז יח (לו, ב); תקו"ל (עד, א); תקו"ל ט (עט, א). ועוד.

ט החל משיעור ה' אלול תשפ"א (נדפס בגליון ר"ה השתא).

י זהר ח"א עז, א; ח"ב נ, ב. ובכ"מ.

יא במספר קטן, כפור = 18 = מים-מים, וביחד, מים-כפור-מים = 36 = מים במספר סדורי. במספר קדמי, כפור = 1296 = 36 ברבוע, הכל מים, ודוק. מים במספר קדמי = משה כנודע, "מן המים משיתהו" (שמות ב, י). נמצא שמים-מים היינו "משה משה" לא פסיק טעמא [סוד צמצום הכפור, כמו שיתבאר] בגוויהו" (שמות ג, ד. ראה שמות רבה ב, ו;

זהר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א).

יב שמות רבה כג, ה.

יג וראה עוד בארוכה בשיעור שמחת בית השואבה השתא.

יד לקוטי אמרים פמ"ט.

טו תהלים פט, ג.

טז שער היחוד והאמונה פ"ט.

יז דברים כה, יח.

שהוא "אור יקרות [וקפאון]"^{טז}, אור שיש בו קור, רשימו מן הלילה, אך הולך ומתחמם "עד נכון היום"^{טז}. הבקר ממתיק את הבקָה, בן בקר ממתיק את ה־פֿר דינים.

פֿר הוא גם משהו טוב מאד, **פֿרי**, לפרות. בקרבנות – **קרבן** גם מתחיל **קֶר** – יש פֿרים־אילים־כבשים כנגד חג"ת, אברהם יצחק ויעקב, כנודע^{יז}. הפֿרים הם כנגד אברהם איש החסד, אך בהיות הקרבן סוד הגבורה, העלאה מלמטה למעלה – "רזא דקורבנא עולה עד רזא דאין סוף"^{יז} – היינו חסד שבגבורה, ודוק.

בכלל, אחד ממושגי היסוד של הקבלה הוא המושג **פֿר דינים**. העבודה שלנו היא להמתיק את הדינים. גם כל המושג **רפח** ניצוצות מתחיל מ־פֿר, עם תוספת **ח**. לפעמים^{יח} יש תוספת **ה**, ואז מקבלים **פֿרה**, כמו פרה אדומה, ולפעמים^{יט} תוספת של **ח**, ואז הופך להיות "פֿרח מטה אהרן"^י, העלאת **רפח** ניצוצות, "ורוח אלהים מרחפת [סוד מת־רפח]"^{יא} על פני המים^{יב}.

הפסוק מסיים בתיאור של הקרה כדבר קשה: **לִפְנֵי קֶרְתוֹ מִי יַעֲמֹד**.

כבר מתאר את הקרה כדבר קשה. אדמו"ר הזקן כותב כאן עוד ווארט: "מי" היינו בינה, אמא, כנ"ל, כך שניתן להפוך את המשפט משאלה למשפט חיובי – לפני הקרה צריך את ה"מי", אמא, אש דקדושה^{יג}, שעומדת בפני הקרה. כמו "אין דבר העומד בפני התשובה"^{יד}, "אין דבר העומד בפני הרצון"^{יה}. לפי הפירוש

כד זכריה יד, ו.

כה משלי ד, יח.

כו רש"י על במדבר כח, יט.

כז ראה זהר ח"ב רלט, א; ח"ג כו, ב.

כח ראה טעמי המצות פרשת חקת. ועוד.

כט ראה ספר הליקוטים פרשת קרח. ועוד.

ל במדבר יז, כג.

לא ע"פ שו"ח (רפ"ח ניצוצין) פ"א (מ"ת); שער הפסוקים בראשית סימן א. ובכ"מ.

לב בראשית א, ב.

לג סידור עם דא"ח במקומו (סד, ב).

לד ז"ח (מרגליות) יט, ב (מדרש הנעלם).

לה ראה זהר ח"ב קסב, רע"ב.

קור. לשם כך יש מזגנים, משהו נצרך ביותר. אבל סתם כך המושג קור הוא שלילי. הכי גרוע במצבי הקור הוא הכפור, לשון כפירה (כנ"ל). שוב, אדמו"ר הזקן מסביר שכפור הוא הממוצע בין השלג ובין הקרח. הממוצע כולל את שניהם, אף על פי שהוא פחות קשה מהקרח (נוטריקון קר־חם, אמנם הוא קר ביותר אך משום כך גופא יש בו נטיה, בסוף, להפוך לחם, וד"ל). עד כאן זהו רקע, לפני הווארט של השפאלער־זיידע – רק מה מדובר כאן בפסוקים.

המתקת פֿר דינים

נקרא שוב את הפסוקים:

הַנִּתֵּן לְשֵׁלֶג פְּצָמֹר פְּפֹר פְּאֶפֶר יִפְדֶּר.

מִשְׁלֵיךְ קֶרְחָהוּ כְּפִתִּים

"פתים" הם חלקים קטנים, כמו "פתות

אותה פתים"^{יז} בתורה

– משהו מתפורר. שער

פֿר כאן מופיע כאן הרבה.

יש מושג יסודי בקבלה של

פֿר דינים.

אנחנו במוצאי יום

הכיפורים שנדרש כ־

פורים^{יט}. מהדרוש הזה

מובן שעיקר השער של **כפר** הוא **פֿר**. הייתי

חושב שאולי בשדרש כפר (של יום הכיפורים) ה־ר

לתפארת הלשון והשער הוא **כפ** – כמו "מלא

כפ נחת"^כ (גם מלשון כפיה, עבודת האתכפיה

של הבינוני של התניא) – אבל כפורים תמיד

נדרש^{כא} כהמתקת **פֿר דינים** (גם בלי ההשוואה

לפורים). "בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן

בקר"^{כב}. זהו סימן של **תשפ"ב** – תהא שנת **פֿר**

(בן) **בקר**. בקר הוא גם מלשון "הבקר אור"^{כג},

יח ויקרא ב, ו.

יט תקו"ז כא (נד, ב); תו"א צד, ד; צה, ד; קכא, א. וראה קונטרס פורים תנש"א (מאמר ד' דפורים תשי"ג).

כ קהלת ד, ו.

כא ראה גם פע"ח שער יוה"כ פ"ב.

כב ויקרא טז, ג.

כג בראשית מד, ג.

המסת המצבים
האלה של גלד,
גלידה, היא
המתקה

התלבשות־השראה^{לט}.
העיקר כאן הוא שהמים
נעשים קרח, דרך השלג והכפור,
ובסוף הכל חוזר להיות מים –
המתקה, שהיא העבודה שלנו. כל
זה רקע לווארט העיקרי.

הגילוי ש"אצילות

איז אויך דא"
(אצילות פה),
שיש אלקות גם
במצבי הצמצום,
בעולמות בריאה
יצירה־עשיה

הזה, זו כבר תחלת ההמתקה –
שממשיכה בפסוק הבא:

**המתקת הדינים:
גילוי האלקות
בעולמות התחתונים**

אחר כך כתוב:

יְשַׁלַּח דְּבָרוֹ וַיִּמְסַס יֵשֶׁב רוּחוֹ
יְדָלוּ מַיִם.

ב. המתקת הדינים על ידי חב"ד

הוי"א אהיה־אהוה ממתיקים פר

מה הווארט של השפאלער זיידע? ווארט
מאד יפה: בשלש המלים "כפור כאפר יפזר"
רואים משחק מלים על אותיות פר – "כפור"
הוא כוֹפֵר, "כאפר" הוא כֹּא־פֵר ו"יפזר" הוא יִזֶּה
פר. כו, כא ריזו (טוב) הם שלשה שמות של ה' –
שמות עצמיים, המורכבים רק מאותיות אהו"י^מ
– הוי', אהיה ו־אהוה. אהוה הוא שם נסתר, שם
הטוב, השם של הבעל שם טוב^{מא}, השם שמחבר
"את השמים ואת הארץ"^{מב} ובו טמון הכח של
הבעל שם טוב להיות 'אין וועלט' – אויס וועלט'
(בתוך העולם – מחוץ לעולם' בויזמנית)^{מג}.
הוא אומר שכל המתקת ה־פר דינים, עיקר מה

שקורה ביום כיפור, היא על ידי מוחין חב"ד.
זהו ווארט חב"די אבל על פי רמו. צריך
מישהו שמקורב לחב"ד, אבל לא חב"דניק
מאה אחוז, כדי לומר זאת^{מד}. כזה ווארט לא
מתאים לחב"ד ממש, כי כולו רמו, יותר מדי
גימטריאות, אבל זהו ווארט שכולו אומר חב"ד
– כך הוא כותב, שהמתקת הדינים היא על

לט מאמר "השפלות והשמחה" ממו"ה ר' אייזיק מהומיל
פע"ב. מבואר בטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית"
עמ' מה ואילך; בעתה אחישנה פ"א. ובכ"מ.

מ ראה אבן עזרא לשמות ג, טו.

מא ראה הקדמת בעש"ט עה"ת.

מב בראשית א, א. ז"ח (מדרש הנעלם) ז, ב.

מג ראה כש"ט (קה"ת) אותיות לד, לו, צ, קכא, קלט,
קפח, שנו. או"ת אות קפד; אוה"ת שבועות עמ' קלט
והלאה בהערה.

מד אך ראה פלה"ר הנ"ל הערה ה בשם החסיד ר' ישראל
מברוסילאו (ועיין בשער הפסקים תהלים בסופו).

זו כבר המתקה. המסת המצבים האלה של
גלה, גלידה, היא המתקה. "דברו" הוא מלכות
דאצילות, או גם מלכות דא"ק, או למעלה מזה
– כך מסביר אדמו"ר הזקן – ו"רוחו" היינו
הקול (בסוד יחוד קול־דבור). הקול עם הדבור
הופכים את מה שנגלד למים, שיוורדים ממקום
גבוה למקום נמוך^{מז}. זהו בעצם הגילוי ש"אצילות
איז אויך דא"^{מז} ('אצילות פה'), שיש אלקות גם
במצבי הצמצום, בעולמות בריאה־יצירה־עשיה.
אגב, זהו גם התניא של היום^{מח}: אדמו"ר
הזקן מסביר שהקו מתלבש בכל מקום – הארה
והארה דהארה והארה דהארה דהארה. הארת
הקו בוקעת את המסך שבין אצילות לבי"ע
ומאירה בכל מקום. בנוסף, הקו עצמו – לא
רק הארה – יורד עד רגלי א"ק שבתוך עולם
העשיה למטה, וגם משם יש הארה. עוד למעלה
מזה יש אור אין סוף שמקיף הכל. אלה שלשה
גילויי אלקות בכל מקום שמדובר עליהם בתניא
של היום – הארה של הקו והקו עצמו ואור
אין סוף הסובב כל עלמין. הארת הקו שייכת
לסדר ההשתלשלות של העולמות; התלבשות
הקו עצמו עד סוף רגלי א"ק, סוף עולם העשיה,
היא כבר סוד של התלבשות. אור אין סוף המקיף
הוא השראה. זהו, בקיצור נמרץ, אחד הדברים
היפים בתניא – מבנה מובהק של השתלשלות־

לו תענית ז, א. וראה תניא פ"ד ואגה"ק ה, ח ויב.

לז מאמר הרב המגיד ממעזריטש. ראה סוד ה' ליראיו
ש"ב פ"ה.

לח שיעור יומי ל"י תשרי (שנה פשוטה) – אגה"ק סימן כ'.

(25) — עולה **מקום** (186). היות שיש שלשה שמות עצמיים כאלה, מן הראוי לחשב כל אחד באותו חשבון:

הוי' ברבוע פרטי עולה **מקום**, כנ"ל.

אהיה ברבוע פרטי — **א** ברבוע (1), **ה** ברבוע (25), **י** ברבוע (100), **ה** ברבוע (25) — עולה 151 (שם **קנא**, שהוא בעצמו אהיה במילוי ההין, **אלף** **הה יוד** **הה**), שלענינו הוא **העולם**, כמו "ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם".

אהוה באותו חשבון — **א** ברבוע (1), **ה** ברבוע (25), **ו** ברבוע (36) **ה** ברבוע (25) — עולה 87, שלענינו היינו המלה **בלימה**, כמו "עשר ספירות בלימה"¹¹. בתורה בלימה מופיעה בפסוק "**תלה ארץ על בלימה**"¹² (שאמרנו היום במחזור כמה פעמים), בגימטריא **בראשית**. כל מציאות העולם היא בלימה — גם מושג שמשמעותו כמו איזודאות (נושא עליו אנחנו מדברים לאחרונה בהקשר של שנת **תשפב**, שנת "**לשכן בערפל**"¹³). שמים הם ודאות וארץ היא איזודאות, "תלה ארץ על בלימה", אין לה על מה לסמוך. כמו "היתר נדרים פורחין באויר"¹⁴, אין להם מקרא, לא ברור "מאין באת"¹⁵ — אז "תלה על בלימה".

למה אמרנו את המלים האלה, שהן הערך של הוי'-אהיה-אהוה ברבוע פרטי? יחד הן יוצרות משפט '**מקום העולם בלימה**'. שוב, זהו אחד הדברים הראשונים, שלמדנו לפני עשרות שנים. 'מקום העולם בלימה' הוא חב"ד — חב"ד שממתיק את **פר** הדינים במלים "כפור כאפר יפזר", כדברי הסבא משפולי. 'מקום העולם בלימה' — צריכים לדעת שהמקום שלנו הוא בלימה. מצד אחד, אומרים "הסתכל בשלשה דברים... דע מאין באת" — לא יודעים מאין

ידי חב"ד. מה הם חב"ד? שם הוי' הוא חכמה ("הוי' בחכמה"¹⁶), שם אהיה הוא בינה¹⁷ ושם אהוה דעת¹⁸ — בדיוק לפי הסדר, **כו־פר** **כא־פר** **יז־פר**. זהו ווארט יפהפה שמאד קל לזכור ולכוון בתפלה.

[מענין שעוד שני פרקים הלאה, הכל בסוף תהלים, כתוב משהו דומה — 'יפאר ענוים בישועה'¹⁹, עוד מלה עם **פר**. בתיקון חצות שמים אפר על המצח, במקום התפילין — מבקשים מה' שיהפוך לפאה, "**פאר** תחת **אפר**"²⁰, צידוף אחה, גם משער **פר**. "**יפאר**" היינו **יא־פר**. **יא** הוא לא שם אלא חצי שם, מה שחסר אצל עמלק — "כי יד על כס יה"²¹, "אין השם שלם"²² עד שלא ישלימו את ה²³זה, בגימטריא **יא**. שייך ל"ענוים" — "יפאר ענוים בישועה".]

'מקום העולם בלימה'

מתי אנחנו מדברים על שלשת השמות האלה? דרוש עתיק יומין אצלנו²⁴: ה' נקרא מקום²⁵, למה? בכתבי הארזי"ל כתוב²⁶ ששם הוי' ברבוע פרטי (כל אות ברבוע) — **י** ברבוע (100), **ה** ברבוע (25), **ו** ברבוע (36), **ה** ברבוע

מה משלגי יט.

מו זחר ח"ג קח, ב.

מד פע"ח שער ק"ש פכ"ה.

מח תהלים קמט, ד.

מט ישעיה סא, ג. בבא בתרא ס, ב.

נ שמות יז, טז.

נא ראה תנחומא תצא ט (הובא ברש"י עה"פ שבהערה הקודמת). ובכ"מ.

נב ראה גם שיעור כוונות המקוה ע"ט פ"ד (נדפס בגליון תרומה ע"ט); וכן בשיעורים והתוועדויות תשע"ה עמ' תלג.

נג ראה למשל שמות לג, כא: "הנה מקום אתי"; ברכות לה, ב: "עושין רצונו של מקום". ועוד.

נד שער הכוונות דרושי כוונות ק"ש דרוש ה; פע"ח שער הק"ש פ"ט; תקו"ז כו (עא, ב). ובכ"מ.

נה ספר יצירה פ"א מ"ד; במדבר רבה יד, יא; ילקו"ש מלכים רמז קפה.

נו איוב כו, ד (ושם: "בלי מה").

נד מלכים א' ח, יב.

נח חגיגה פ"א מ"ח.

נט אבות פ"ג מ"א.

כפרת, עליה סוככים הכרובים מלמעלה ומתחתיה ארון הברית עם לוחות הברית. גם כפיר – אחד משבעת השמות של אריה – מאותו שרש. גם כפור מאותו שרש, גם כפר חב"ד. אין קשר מובהק בין העניינים.

[בין כפר חב"ד וכפור הקשר מובן...]. לכן הוא אומר שהחב"ד בא לתקן את ה"כפור כאפר יפזר". חב"ד היינו בטול. יש ווארט בקרלין^{סב} שכל בעלי הגאווה מגיעים לחב"ד, כל בעלי המחלוקת לקרלין וכל בעלי המרה-שחורה לברסלב. שוב, כפור הוא משהו מאד מגוון, השרש **כפר**, שער **פר** – יום כיפור ופורים.

המובן הכי גרוע ב"כפור" הוא לשון כפירה, כנ"ל. אחת הרשימות של הרבי הקודם, שהיתה חובת קדש שכל בחור בישיבה יכיר – מהדברים הפנימיים, שלא מגיעים לכולם – היא רשימת 'שמעון הכופר'^{סד}. סיפור שלם מרשימות הרבי הקודם – של משכיל אחד שהגיע לאדמו"ר הזקן, לאחר שבקר אצל הגר"א וכו'. מעדן, שמסתמא כל בחור שלמד בישיבת חב"ד מכיר. קצת מובן למה כפור הוא כפירה – קוד הוא גם לשון "אשר קרן בדרך", כנ"ל, תכונת **עמלק** שמכניס **ספק** וכפירה^{סה} (על עמלק נאמר "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד"^{סז} – קודם הוא מכניס ספק לראש ובכך מקרר את האדם מההתלהבות שלו בעבודת השי"ת, "אשר קרן בדרך", היינו שמביא את האדם להיות "כופר [לשון כפורה,

על עמלק נאמר
"ראשית גוים
עמלק ואחריתו
עדי אבד" – קודם
הוא מכניס ספק
לראש ובכך
מקרר את האדם
מההתלהבות שלו
בעבודת השי"ת,
שמביא את האדם
להיות "כופר
[לשון כפור, קורן]
במקצת", ולבסוף
מביא את האדם
לידי כפירה גמורה
ר"ל, "ואחריתו עדי
אבד"

עוד לפני ה"מאין באת? מטפה סרוחה", שלב יותר נמוך^{סח}, יש "דע מאין באת" בלי תשובה. אומרים "דע", כמו שאנו מסבירים שגם באי-ודאות יש גרעין של ודאות, אבל זו אי-ודאות. **מקום העולם בלימה** בגימטריא **משיח בן דוד** (חלק מהדרוש הקודם). זהו הגילוי של משיח בן דוד, שמקום העולם – המקום בו אנחנו נמצאים – הוא בלימה. גם כל הקבלה היא בלימה, "עשר ספירות בלימה". אם "עשר ספירות" הן "בלימה", כנראה **כב** אותיות היסוד כבר נותנות איזה גיבוש, צמצום – האותיות הן כלים^{סח}. בכלים יש יותר אחיזה, אחיזה היא ודאות, אבל באורות הפשוטים של עשר ספירות אין אחיזה בפני עצמה.

כל זה היה הרחבה כדי להסביר את הרמז ש"כפור" הוא **כו-פר**, "**כאפר**" **כא-פר** ו"**יפזר**" **יז-פר**.

ג. פזור צדקה מתוך כפירה קדושה ושפלות כפור הכפירה

עכשיו נגיע למה שרצינו לדרוש: "כפור" הוא לשון כפרה. פעם היה שיעור שלם, שלפי הרד"ק השרש הכי עשיר בלשון הקדש, שיש בו הכי הרבה עניינים ומשמעויות, הוא שרש **כפר** – יש בו עשרה דברים שונים לחלוטין. תופעה פלאית. היום, חוץ מהמובן של כפרה, הזכרנו עוד אחד כמה פעמים בתפלות, בסדר העבודה של הכהן הגדול –

סב ראה גם מבחר שיעורי התבוננות חכ"ג עמ' 175.
סג נדפסה בספר התולדות אדה"ז, ח"ב עמ' 546 ואילך.
סד ראה הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח. ובכ"מ.
סה במדבר כד, כ.

ס ראה בביאורי הרבי על אתר (מלקו"ש ח"ד עמ' 1202 – שיחת ש"פ שלח תשכ"ג).
סא ראה תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד ו"א. ועוד.

שהייתי ראוי להיות "אפר על ידי נמרוד" בכבשן האש באור כשדים. ה"אפר" הוא סיפור קדום יותר, כשהיה אברך צעיר, בחור, ששבר את הפסלים של אבא שלו. לפי הסדר הכרונולוגי קודם היה ראוי להיות "אפר" ואחר כך היה ראוי להיות "עפר". בזכרון שלו, כמו שחז"ל אומרים, "צרות אחרונות משכחות [במדה מסוימת] את הראשונות"^{טב}, לכן הוא מקדים "עפר", אבל אצל כל יהודי היסוד הוא ה"אפר".

איך הענין שייך לכוונות של סוף נעילה, שרק כעת אמרנו? כתוב^{טז} שצריך לכוון שמוסרים את הנפש. כמו הדבר הראשון בצעטיל קטן^{טז} – לכוון שיש אש גדולה ואתה קופץ לתוך האש. זהו מקור האידישקייט, מקור התורה שבעל פה עוד לפני התורה שבכתב – הרי הסיפור של אברהם וכבשן האש לא כתוב בתורה שבכתב אלא בתורה שבעל פה. יש על מה לסמוך בתורה שבכתב, קצת על בלימה, כתוב "אור כשדים"^{טז} – אבל לך תדע מה בא ללמד אותנו "אור כשדים"... בא ללמד את הסיפור במסורת חז"ל. שם ה"אפר" – אברהם עדיין חי זאת. כשה' עושה נס צריך לחיות אתו כל החיים. ברגע שנמרוד השליך אותו לכבשן האש אברהם הפך להיות אפר. בפועל הוא יצא חי, נס, אבל בנכונות שלו, בדמיון שלו – הוא כבר אפר. דמיון הוא כח מאד חזק. אתה יולד ילד, פה, פרו ורבו", לפי כח המדמה – מה שהאשה חושבת ומה שהאיש חושב. גם כשהוא הלך להציל את לוט – לא סתם מעטים נגד רבים, אלא הוא ואליעזר נגד המעצמות הכי גדולות – הוא "עפר", ברור לו שכך ראוי להיות.

שוב, "אפר" הוא ראשית הענוה והבטול, היא של האמת לפי הרמז של בעל הרוקח. הרחבנו בכך רק כדי לומר שהמלה אפר היא ראשית

קודם [במקצת], ולבסוף מביא את האדם לידי כפירה גמורה ר"ל, "ואחריתו עדי אבד", היינו "כופר הכל", וד"ל).

"כאפר" – שפלות אברהם אבינו

מה זה "כאפר"? אחת המשמעויות של אפר היא רמז לשפלות של אברהם אבינו – "ואנכי עפר ואפר"^{טז}. ידוע הרמז של בעל הרוקח^{טז} – שמתאים לרבי מענדלע ויטבסקער, שהיה חותם עצמו "השפל באמת" – שהשפלות והענוה הן האמת של היהודי: אותיות אמת הן הראש-תוך-סוף של האלף-בית^{טז}. בנשמות שכנגד ה"ז תחתונות – האושפיזין של סוכות (צריך לדבר כעת על סוכות) – ראש-תוך-סוף היינו אברהם-משה-דוד (כנגד הספירות חסד-נצח-מלכות). והנה, הערך הממוצע של אברהם-חסד-משה-נצח-דוד-מלכות הוא אמת!). דווקא שלשתם בטאו את השפלות שלהם, במלים שראשי התיבות שלהם הם אמת – "אפר" (עיקר ביטוי השפלות של אברהם אבינו, "ואנכי עפר ואפר"), "מה" (עיקר ביטוי השפלות של משה רבינו, "ונחנו מה"^{טז}), "תולעת"^{טז} (עיקר ביטוי השפלות של דוד המלך, "ואנכי תולעת ולא איש"^{טז}). זו האמת היהודית.

"אפר" הוא ראש השפלות באמת – השפלות של אברהם. למה "אפר" ולא "עפר"? הרי כתוב "עפר ואפר"! רש"י אומר ש"עפר" היה חויה קרובה אצלו, "כבר הייתי ראוי להיות עפר על ידי המלכים" – שבמקום שהוא יהרוג את כולם, שהם חלילה יהרגו אותו, שהרי הוא היה מעט ביחס אליהם – ואילו "אפר" הוא

טו בראשית יח, כד.

טז הלכות חסידות שורש ענוה (עמ' ד').

סח שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

סט שמות טז, ז'ח.

ע תהלים כב, ז.

עא "עפר ואפר" "מה" "תולעת ולא איש" = 1936 = 44, יוד הא וו הא וכן א אה אהי אהיה, ברבוע. והוא עולה אמת, אהיה ברבוע, ועוד 1495, 23 פעמים שם א'דני, סכום כל כב אותיות האלף-בית מ"א עד ת'!

עב ברכות יג, א.

עג הובא במחזור הגדול ובמחזור השלם (חב"ד) בשם השל"ה (ראה נטעי גבריאל יו"כ פרק סה, הערה יא).

עד בתחילתו – סעיף א'.

עה בראשית יא, לא; טו, ז. ועוד.

ממש 'להבדיל'
בין האמונה
הטפלה של גוי
לבין תורת ישראל.
לפי תורת ישראל
צריך 'לכפור'
– להתעלם
מהתכנית של
הקב"ה שעשה
אותו עני ולתת
צדקה

– הוא מרגיש שלא צריך לעצמו כלום, לא מגיע לו כלום, וקל לו לפזר. בחינה שניה היא בדיוק ההיפך, מישהו שנותן צדקה מתוך רוממות. כשמלך מפזר, הוא לא מפזר מתוך שפלות אלא מתוך רוממות. בדרך כלל, למלך יש גם יותר כסף בחשבון... מצד שני, מלך שמפזר – לא יפזר כל מה שיש לו. הוא ישאיר לעצמו ארמון וכל מה שהוא צריך. אבל עני, שהוא בשפלות ונותן מתוך שפלות, יכול לתת הכל – כמה

שיש לו. בכל אחד יש מעלה לגבי השני. כאן כתוב "כאפר יפזר" – היות ש"אפר" הוא שפלות היינו פיזור מתוך שפלות, שהוא הממיס את הקרה, את הכפור.

עוד לפני הכל צריך כפירה. עד כאן הכל היה מבוסס על הווארט של השפאלער-זיידע. כעת נוסיף ווארט מפורסם אצלנו^ט מרבי פינחס מקוריקי. הוא אומר שכל מדה שיש בקליפה ישנה גם בקדושה, "את זה לעמת זה עשה האלהים"^פ – גם הדברים הכי גרועים. מה יכול להיות טוב בכפירה בה? יכולה להיות כפירה טובה?! רק רבי פינחס יכול לומר זאת, כי הוא איש אמת^{פא} – אמת מתוך שפלות. הוא אומר שיש כפירה טובה – נתינת צדקה. הרי מי שמאמין בה' גם מאמין שהכל בהשגחה פרטית, הכל תיקון – לכן, אם ה' עשה שמישהו יהיה עני, נצרך, כנראה זהו רצון ה' לטובתו. ההשגחה קבעה שהתיקון של האדם הזה להיות עני. אני הולך לקלקל את תכנית-העל של הקב"ה?! אם המאמין מצדיק את ה' הוא לא יתן צדקה. איפה באמת אומרים ככה? בהודו.

השפלות של אברהם אבינו, ושל כל יהודי שירוש ממנו, וממילא ראשית האמת של כל יהודי.

"יפזר" –

"פזר נתן לאביונים"

מה פירוש "יפזר"? כעת נחזור להסבר של אדמו"ר הזקן לפסוקים האלה: הוא אומר שבשביל להמיס מצבי גלד למיניהם צריך לפזר אותם. כלומר, שהסוד של המתקת ה' פר דינים בעצם רמוז במלה פר

עצמה. כמו שאמרנו, יש הרבה דברים טובים ב'פר'. פר הוא לשון פירוה. המצב הכי קשה של קור הוא הקרה, וכתוב "משליך קרחו לפתים". אתה רוצה להפוך את הקרח למים? לא קל. מה העצה? קודם תשבור אותו לפירורים קטנים, וככל שהפירורים יותר קטנים הם נמסים יותר מהר. זהו סוד "משליך קרחו כפתים". אחרת "לפני קרתו מי יעמוד" – הקרח הוא מצב של צמצום, שבנפש יכול להגיע עד לכפור של כפירה, קשה לעמוד בפניו. לכן צריך כח לפזר ולפזר את ה'פר עצמו.

אבל אפשר לפרש גם אחרת: איפה יש פזר טוב? פסוק שמביא בסידור, "פזר נתן לאביונים"^ט. בצירוף אחר פזר הוא גם פרז – בטחון מופזר, "פרזות תשב ירושלם"^{טו}, בלי הגבלות, בלי מסכים (מכירת מסכות היא עסק טוב – אבל מה עושים אתן אחר כך, כשאתה רוצה להפטר מהן?).

פזר מתוך כפירה ושפלות

כתוב בחסידות^{טז}, ווארט מאד חשוב דווקא בחב"ד, שכאשר נותנים צדקה יש שתי בחינות: בחינת אחת, שאדם נותן צדקה מתוך שפלות

עט ראה למשל שיעור ו' אייר תשע"ג פ"ג; י"א שבט תש"פ פ"ב ועוד.

פ קהלת ז, יד.

פא ראה אמרי פנחס השלם (פרנקל, תשס"ג) שער התורה אות מא (עמ' רסב); שיעור ז' אלול תשס"ז בארוכה, ובכ"מ.

עו תהלים קיב, ט.

עז זכריה ב, ח.

עח ראה תו"ח שמות ח"א קע"ד, א. ובכ"מ.

הוא שכל מצבי הצמצום – שלג־כפור־קרח – נעשים מהמים, כמו "מהתעבות האורות נתהוו הכלים"^פ, ובכל אופן התפקיד שלנו הוא להחזיר אותם למים. כתוב^ט שבאלף השביעי כל העולם יחזור להיות מים, ואז ה' יעשה לנו כנפים ונעוף כנשרים אלף שנים. אם יש לך קרח צריך להשליך אותו, לשבור אותו לפתים (גם מלשון "פתי יאמין לכל דבר"^צ, היפך הכפירה של הכפור – פתי ר"ת "פרזות תשב ירושלם", כנודע^א, וכנ"ל).

ד. תיקון המוחין בעצם תיקון המוחין לעתיד לבוא

מהם דינים? הגבלות. כל הגבלה, צמצום, היא דין. מה הווארט? שהמתקת הדינים – המסת הצמצום – היא התפקיד של חב"ד בעצם, מה שנקרא מוחין בעצם. אם רוצים להסביר למישהו את מהות חב"ד, מה אמורה להיות חסידות חב"ד – זו הנקודה. כתוב^ב שלעתיד לבוא החב"ד יהיו מתוקנים, נירש לא רק את ארצות שבעה עממים, שכנגד המדות, אלא גם את הקיני־קנזי־קדמוני שכנגד חב"ד. זהו החידוש.

בעולם הזה, לפני משיח, כל העבודה היא תיקון מדות – כך כותב הרס"ג^ג – אבל גם הצדיק הכי גדול, גם משה רבינו, יכול לטעות בשיקול הדעת. כמה שמשה רבינו הוא הדעת של כל ישראל, אבל "כיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות"^ד, הפגם הכי קטן במדות יכול לשבש לו את השכל. כלומר, השכל עוד לא מתוקן בתכלית. אפילו מלאכים יכולים לטעות בשיקול

ממש 'להבדיל' בין האמונה הטפלה של גוי לבין תורת ישראל. לפי תורת ישראל צריך 'לכפור' – להתעלם מהתכנית של הקב"ה שעשה אותו עני ולתת צדקה (היינו להבין לעומק שה'תכנית' הנראית לעין אינה משקפת את הרצון האמיתי של הקב"ה – באמת, התכנית האלקית היא שהוא יתברך 'בונה' עלי, משתוקק וכוסף למעשה התחתונים^ה שיקחו יזמה, מתוך אהבת ישראל צרופה, שהיא־היא אהבת השי"ת בתכלית, כמו שמסביר אדמו"ר הזקן^ו, ויושיטו יד עזרה להקים מעפר דל).

זהו הווארט שלנו: "כפור כאפר יפור" – קודם

צריך לכפור בהשגחה, ואז מתוך שפלות לפזר. ככה ממתיקים את כל פר הדינים. כל מה שאמרנו במשפט אחד הוא חב"ד: הכפירה־כביכול בהשגחה היא "אני חכמה שכנתי ערמה"^ז. השפלות "כאפר" שייכת ליסוד האש, האפר הוא תוצאה של יסוד האש, שהוא אמא בקבלה ("אש ממים"^ח).

הפיזור הוא כבר דעת –

דעת היא עצם הפעולה, "בכל דרכיך דעהו"^ט. כך פרשנו את ה־כּוּ פּוּ, ה־כּא פּוּ וה־זי פּוּ. כמו שאמרנו קודם, פּוּ הוא לא רע בעצם – פּוּ הוא משהו טוב, שבתוכו טמון כח האי־סוף של "פּוּ ורבו".

אם כן, לפי מה שלמדנו כעת יום כיפור הוא הכנה ל"כפור כאפר יפור" [הענין של הימים בין יו"כ לסוכות, להרבות צדקה^י]. כן. הווארט

"כפור כאפר יפור" – קודם צריך לכפור בהשגחה, ואז מתוך שפלות לפזר. ככה ממתיקים את כל פר הדינים

פח ראה ע"ח ש"ז (מול"מ) פ"א.

פט ע"פ סנהדרין צב, ב.

צ משלי יד, טו

צא לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" ביאור ז; ספר הנפש פי"א עמ' קעט.

צב טוב הארץ (רנ"ש) עמ' יא.

צג ראה אמונות ודעות מאמר עשירי אות ב. כתר שם טוב

(קה"ת) אות כד.

צד ספרי מטות ה.

פב ראה איוב יד, טו.

פג ראה לוח 'היום יום' כ"ח ניסן. ועוד.

פד משלי ח, יב.

פה ספר יצירה פ"א מי"ב.

פו משלי ג, ו.

פז וראה פע"ח שער הסוכות פ"ג ד.

אלקים. בעצם, הם אומרים שהרבי לא טועה, 'הרבי הבטיח הרבי יקיים'. מתנגד לא יאמר כך, כי הוא חי בתוך הצמצום של המציאות, בתוך ההגבלות, ושם אין כזה דבר שאי אפשר לטעות – כל אחד יכול לטעות, גם צדיק הכי גדול, כמו שכתוב על משה רבינו בעצמו.

ספרן של צדיקים – תיקון חב"ד בעצם

בכל אופן, התיקון הוא חב"ד. מהי חב"ד? לפחות השאיפה, הדרך, להגיע בסופו של דבר למצב שהכל הופך להיות מים – המסה של כל הקרחים, הכפור, הכפירה הלא טובה, וגם סתם הקור השלילי, להיות קר בעבודת ה'. את הכל ממיס חב"ד בעצם, החל ממה שהבעל שם טוב מלמד אותנו – לדעת ולהתבונן שהצמצום לא כפשוטו^ט. זו ההתבוננות בה ה'פ' מפורד את עצמו מיניה וביה, כי הוא נתהווה מהמים. הכל בא מהמים וצריך לחזור להיות מים. כשהוא חוזר, אחרי שהיה כפור וקרח, הוא חוזר ביתר שאת ויתר עז להיות מים חיים – כמו שהמים שיוצאים מהאדמה הם מים מתוקים, לא כמו שהיה קודם^פ. [כמו שמכשירים מקוה על ידי קרח]. כך.

בכך רק אמרנו שהשפאלער-זיידע הוא חב"דניק, בדרגה שלו. אדמו"ר הזקן כתב "ספרן של צדיקים"^ק, והשפאלער-זיידע אמר בתוקף שלא יצא לאור – אמר שהספר ישרף, 'כשאני אסתלק מהעולם הספר יסתלק אתי'. באמת כך היה, שבאותו יום שהסתלק נשרף "ספרן של

איך אומרים באנגלית שאדם יכול לטעות?

שהוא פאליבל (fallible). לומר שמישהו לא יכול לטעות, שהוא אינפליבל (infallible), זה כמו לומר שהוא אלקים. רק אלקים, לא יכול לטעות, אבל ה' רצה זאת מאתנו – "אני אמרתי אלהים אתם"

הדעת. זה נושא שהאור החיים הקדוש כותב בכמה מקומות, שטעות בשיקול הדעת יש אפילו למלאך, אפילו לצדיק. זהו החידוש של "הנה ישכיל עבדי"^צ שנאמר על מלך המשיח (ואומרים שכבר מתחיל מהבעל שם טוב, מהרביים), מה שנקרא תיקון חב"ד בעצם. הביטוי הפשוט הוא שהאדם לא יטעה אף פעם בשיקול הדעת שלו – הוא כל הזמן עם רוח הקדש, כמו שרבי אייזיק אמר^צ על אדמו"ר הזקן.

"אני אמרתי אלהים אתם" – חיים בלי טעות

איך אומרים באנגלית שאדם יכול לטעות? שהוא פאליבל (fallible). לומר שמישהו לא יכול לטעות, שהוא אינפליבל (infallible), זה כמו לומר שהוא אלקים. רק אלקים לא יכול לטעות, אבל ה' רצה זאת מאתנו – "אני אמרתי אלהים אתם"^צ. חטא אדם הראשון קלקל זאת – ולכן אדם הראשון מת. מי שהוא אינפליבל לא מת. אדם מת רק כי הוא עשה איזו טעות. יש חטא ממש ויש טעות – אפילו שאדם מתקן את כל החטאים שלו, עדיין יש את המקום הזה בראש שלא מבורר מאה אחוז ויכול לטעות, וזו נקודת תורפה שמלאך היפך-החיים יכול לפגוע בה. לכן כתוב^צ שצדיקים ש"לא פסיק פומיה מגירסא" אין לאותו מלאך מקום אצלם, והיה צריך להסיח דעתם לרגע כדי שיוכל לפגוע. בכל אופן, מי שהוא אינפליבל הוא כמו אלקים.

טוענים נגד חסידים שהם עושים מהרבי

צט ראה גנדי נסתרות חלק אור ישראל אגרת נה. ובכ"מ. ק ראה תורה אור תולדות כ, ב; תורת שמואל תרמ"א עמ' תקי ובכ"מ.

קא מקור הביטוי ע"פ ראש השנה טז, ב.

צא ישעיה נב, יג. ראה ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב.

צו לשמע און מדור אדה"ז אות ב.

צז תהלים פב, ו.

צח ע"פ בבא מציעא פו, א. ראה תניא פ"א.

בענין שמיטה – תיקון **רפח**. החייאת המלכים שמתו באה לידי ביטוי בהולדה. תיקון **רפח** הוא "פרו ורבו" של ימי החול, של עולם הזה. מהו "פרו ורבו" של מוחין בעצם? אפשר לחשוב שכאשר יבוא משיח לא צריך פריה ורביה. כתוב^ק שבעולם הבא אין פריה ורביה – אבל בימות המשיח עדיין יש (ועד ש"עתידה אשה שתלד בכל יום"^ק). מה הן אותן פריה ורביה? כמו שכתוב^ק על שבת, עונת תלמיד חכם, שיש בה "פרו ורבו" בדרגה אחרת – נשמות חדשות. לא בירוד של המלכים שמתו, שהוא "פרו ורבו" של סדר העולם העכשווי, אלא סדר עולם חדש, הכל חדש.

הארזי"ל כתוב^ק שבשנת השמיטה הכל חדש – שנת השמיטה היא שנה של סדר עולם חדש. רק נאחל לעצמנו שאנשים טובים יעמדו בראש הסדר העולמי החדש. מי הם האנשים הטובים האלה? כל אחד יכול לחשוב... זהו ווארט טוב בשביל שמיטה וגם למוצאי יום כיפור. אחרי יום כיפור סיימנו את סדר העולם הקודם – עכשיו חייב להתחיל משהו חדש. יש פה מנין? כל דבר שנאמר במנין 'תופס'. המנין הזה הוא שנתחיל סדר עולם חדש. נגנו "האפ קוזאק".

ה. הסבא משפולי, אדמו"ר הזקן ורבי נחמן מברסלב קשרי אדמו"ר הזקן והסבא משפולי

אדמו"ר הזקן והשפאלער-זיידע היו קרובי משפחה – שניהם צאצאים של המהר"ל מפראג^א. איני יודע אם יש אצל שאר צדיקי

צדיקים" של אדמו"ר הזקן – הוא לקח אותו אתו^ק. יש להניח שהספר הזה הוא בדיוק הענין שמדברים עליו כעת, המדרגה של האינפלבייליטי, תיקון חב"ד בעצם. הכל חב"ד, אבל התכלית של תיקון חב"ד היא "כפור כאפר יפזר", לתקן את ה־פר בתכלית.

סדר עולמי חדש

נאמר רק ווארט אחד לסיום הענין: התוצאה של ה־פר היא היפך החיים וההמתקה הגמורה היא בעצם חיים נצחיים. לכן הרבי כל כך אהב את הביטוי "חיים נצחיים". מה הם חיים נצחיים בעולם הזה? אמרנו קודם שבתוך ה־פר יש גם "פרו ורבו". אם אדם הראשון היה חי חיים נצחיים, וכך כל אדם אחריו, אין שום סבה שיוליד ילדים. בשביל מה? הוא נמצא כאן. כך אומר ריש לקיש – "בואו ונחזיק טובה לאבותינו, שאלמלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם, שנאמר 'אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם', חבלתם מעשיכם, 'אכן כאדם תמותון'"^ק. ברגע שהוא נגלד, הקרת, הצמצום מצמצם אותו בעצם – מצמצם את החיים, נותן גבול וגדה. אבל אמרנו שבתוך זה יש את כח האין סוף, שהוא היכולת לפרות ולרבות^ק. זהו בדיוק הווארט שרצינו לומר – שמתוך ה־פר, שגורם את היפך החיים, יש את ההנעה וההצדקה ל"פרו ורבו", שממשיך את החיים. ההמשך הוא לא רק בילד גשמי אלא גם בתלמיד מובהק – כתוב^ק לגבי משה רבינו ויהושע בן נון שכל זמן שיהושע חי גם משה חי, כך הוא הרגיש בעצמו ממש. זה ה"פרו ורבו" של משה.

ממילא, מהו "פרו ורבו"? משהו שהזכרנו^ק

סוכות השתא.

קז ברכות יז, א.

קח שבת ל, ב.

קט וראה עבודת הקדש ח"ב פל"ב; שער הגלגולים הקדמה ו. ובכ"מ. הנושא התבאר בארוכה בחסדי דוד הנאמנים חלק ז. ראה שכינה ביניהם עמ' נט.

קי ראה ספר הליקוטים בהר פכ"ה.

קיא לגבי אדה"ז – ראה קובץ שלשלת היחס, ובכ"מ. לגבי

קב ראה מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב בתחלתו (עמ' ד ואילך); אג"ק ח"ט עמ' רלב; שיחת ש"פ מקץ תשכ"ב ס"ג (תו"מ חל"ב עמ' 342).

קג ע"ז ה, א (ועיי"ש בהמשך הסוגיא).

קד ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך; המשך שמח תשמח ע' 7 (סה"מ תרנ"ז ע' קעט) ואילך.

קה ראה רש"י דברים לא, כט.

קו שיעור הכנה לסליחות אחרונות תשפ"א – נדפס בגליון

האריז"ל כותב שבשנת השמיטה הכל חדש - שנת השמיטה היא שנה של סדר עולם חדש. רק נאחל לעצמנו שאנשים טובים יעמדו בראש הסדר העולמי החדש

נפטור – הרבי ר' זושא, שהמגיד אמר^{קט} שהוא למעלה מחב"ה, הוא בכתו, שהוא גם בחינת בהמה רבה שלפני האצילות. זהו גם שרש השפאלער זיידע. סימן שמאותו שרש של המהר"ל יתכן שיש גם אדם וגם בהמה, "זרע אדם וזרע בהמה"^{קי} – הורה יכול להוליד גם אדם וגם בהמה, שניהם בקדושה, ולא ברור מי יותר גדול ממי. אצל הצדיקים היינו אדמו"ר הזקן והסבא משפולי, כך מפורש בשיחה של

הרבי. שנוכה להיות גם אדם וגם בהמה (היינו ליחד בתוכנו מה רבן, סוד מהיטבאל אשת המלך הדר, ראשית התיקון, כנודע^{קיב}).

יש נשמות שהחיים שלהן הן "בהם" שנים, כך אומר האריז"ל, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה"^{קיג} – יש אורך חיים של 47 שנה, כמנין השנים של בעל אור החיים הקדוש, הרבי מהר"ש ועוד הרבה צדיקים חשובים. בהם היינו השרש של בהמה.

כתוב בחסידות שדווקא בתוך הבהמה יש את אותיות מה, בהמה – בתוך הבהמה, בה, יש את המה, האדם. יש יותר מה בתוך הבהמה מאשר באדם. אצל אדם צריך לעשות גימטריא כדי לראות את המה, אבל בבהמה נמצאות בגלוי אותיות מה, "ונחנו מה". צריך להתבונן שיש יותר מה, יותר בטול בתוך הבהמה – כמו הבהמה הזקנה, כינוי הסבא משפולי לעצמו – מאשר ב־אדם בגימטריא מה. דוד המלך, מלכות, שם בן, התפאר בהיותו בהמה – "בהמות הייתי עמך – ואני תמיד עמך"^{קיג}, הבהמה דקדושה היא תמיד עם השי"ת. זהו עוד ווארט. לא סתם

הדור, תלמידי הבעש"ט, עוד מאותה משפחה. לא היו רק קרובים בדעתם אלא קרובי משפחה – סימן שירשו ממקור משותף, מהמהר"ל. בפשיסחא, שאנחנו מאד אוהבים, המהר"ל היה רבי בעולם האמת – גרסו שם שכל אחד צריך רבי בעולם האמת ורבי בעולם הזה, והרבי בעולם האמת הוא המהר"ל^{קיב}. שוב, בחסידות יצאו מתוך המהר"ל אדמו"ר הזקן והשפאלער־זיידע, יש להם קשר.

בין השפאלער־זיידע ורבי נחמן היתה מחלוקת גלויה, אך באמת 'נסתרת' – מחלוקת שפנימיותה לא מובנת. היו עם השפאלער־זיידע צדיקים שממש החרומו את רבי נחמן, ובשלב מסוים רבי נחמן בקש מאדמו"ר הזקן שיבוא להגנתו. מה אמר אדמו"ר הזקן לרבי נחמן? יש לי 'איינע גוטע פריינד' (חבר טוב אחד) ואתה רוצה לקלקל את זה!?

"אדם ובהמה תושיע הוי"

החברות הטובה בין אדמו"ר הזקן והשפאלער־זיידע היא בסוד "אדם ובהמה תושיע הוי"^{קיג} – אדמו"ר הזקן הוא אדם, נשמה דמה, והשפאלער־זיידע הוא נשמה דבן, בהמה. זהו סיפור מפורסם, שכאשר אדמו"ר הזקן בא לבקר את השפאלער־זיידע הוא שאל אותו 'מה אתה עולה לאלטע־בהמה?'. למה הוא כנה את עצמו בהמה? כי הוא – כך כותב הרבי^{קיג} – נשמה דבן, סוד "בהמה רבה שלפני האצילות"^{קט}.

היה לאדמו"ר הזקן חבר עוד קודם, שכבר

השפאלער־זיידע ראה תפארת מהרא"ל (הנ"ל הערה ב) עמ' ח.

קיב ראה גם שיעור ז' שבת תשע"ג (שיעורים והתוועדויות ח"ב עמ' שפט).

קיג תהלים לו, ז.

קיד סה"ש תורת שלום עמ' 84.

קטו ראה תניא ספמ"; לקו"ת בחקתי נ, ב.

קטז בצוואתו לבנו.

קיז ירמיה לא, כו.

קיח בריבוי מקומות. ראה למשל ע"ח ש"י פ"ד מ"ב.

קיט תהלים צ, י. וראה מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קן.

קכ שם עג, ככ"ג.

כמו שמסביר רבי נחמן^{קכ}, וגם אדמו"ר הזקן, שבזכות המחלוקת, ההתנגדות, מתגלה העצם של הצדיק...!?

מחלוקת הגיוס

כל החוקרים מנסים להסביר מה היתה המחלוקת. סתם אנשים, בלי הרבה רגש, אומרים שהמחלוקת היתה כי רבי נחמן השיג את גבולו של הסבא משפולי, נכנס לטריטוריה שלו. אלה שטויות – אולי זו איזו נסיבה חיצונית, אבל אי אפשר לבסס את המחלוקת רק עליה.

אחד הדברים שנאמרו בפירושו הוא בענין גיוס הקנטוניסטים. אדמו"ר הזקן ובמיוחד אדמו"ר האמצעי סברו^{קכב} כמו הסבא משפולי – שח"ו לגייס ילדים יהודים, שמד בטוח. רבי נחמן התבטא אחרת. צריך לחפש את כתוב אצל חסידי ברסלב, אבל כתוב שהסבא משפולי אמר שיש אברך אחד, הוא התכוון לרבי נחמן, שאומר שהגיוס לא נורא – גיוס תלמידי ישיבה (אפשר ללמוד בק"ו בן בנו של ק"ו למושג הזה היום) הוא דווקא טוב, כי אם גייסו את כולם בסוף יתנו זכויות לכולם. כמו שויון הזכויות אצל נפוליון, שהיו צדיקים שתמכו בו^{קכט}. אם היהודים יקבלו זכויות תרום קרן ישראל, הם יהיו בני תרבות ויוכלו יותר להשפיע. כנראה רבי נחמן כבר חשב קדימה, על המהפכה הרביעית^{קל} – שהיהודים יהיו מעורים בתרבות הגוים ויוכלו להשפיע עליהם. הוא כאילו לא לקח בחשבון שהיהודים יוכלו להיות מושפעים. לכן אמר הסבא משפולי שיושב אברך צעיר ומביע דעות בעד גיוס ילדים לצבא הרוסי – הדבר קומם אותו לחלוטין.

כמוכּוּב, אם רבי נחמן אמר משהו כזה –

קכז חיי מוהר"ן אות תב.

קכח וראה קונטרס "להבין עניין לקיחת אנשי חיל מישראל ביד נוכרים" (סה"מ קונטרסים עמ' רסג ואילך).

קכט למשל המגיד מקוֹז'ניץ – ראה סה"ש תרצ"א עמ' 171 ו-174 (וכן אגרות קודש חט"ו עמ' תג).

קל נתבאר מכ"ד טבת ע"ה. על השייכות של רבי נחמן למהפכה הרביעית ראה שיעור מוצאי ח"ס תשע"ו פ"ט, ועוד.

אהבו בחב"ד את הניגון של השפאלער-זיידע ששרנו עכשיו, כי מאד חבבו אותו בחב"ד.

היחס לרבי נחמן מברסלב

עם זאת, אם נחזור לרבי נחמן, אדמו"ר הזקן אמר שהוא בעד רבי נחמן^{קכא}. הוא אמר שהסבא שלא מצהיר זאת בפומבי היא כי רבי נחמן מלמד לבקש נסיונות^{קכב}, ואנחנו מתפללים "אל תביאני לידי נסיון" – לא צריך לבקש נסיונות. רבי נחמן הוא משרש דוד המלך^{קכג}, שאמר "בחנני ה' ונסני"^{קכד} – בקש נסיון ולא עמד בו^{קכה}. רבי נחמן, שכאילו בא לתקן את אותו ענין, גם מבקש נסיונות – והוא גם עומד בהם. בכל אופן, אמר אדמו"ר הזקן, זו לא דרך לרבים – לכן הוא לא מצהיר על התמיכה שלו ברבי נחמן, אבל מצד עצמו הוא כן תומך בו, מחזיק ממנו.

רואים מהי חב"ד – מצד אחד החבר הכי טוב של אדמו"ר הוא השפאלער זיידע ומצד שני הוא תומך ברבי נחמן. גם השפאלער-זיידע עצמו אמר^{קכ}, כאשר רבי נחמן נפטר, שלא יודעים איזו אבידה עצומה זו לעולם. הם קללו אחד את השני, והשפאלער-זיידע 'נצח' – רבי נחמן נפטר בחייו, שנתיים לפני אדמו"ר הזקן. היתה מחלוקת-אש, ואף על פי כן כאשר רבי נחמן נפטר צעיר הסבא משפולי אמר שהעולם לא מבין את עוצם האבידה. אם היו מבינים מה קרה כאן – היו כולם אבלים. [אז הוא התחרט שחלק?] לא, למה שיתחרט (הוא ידע,

קכא ראה בית רבי (הוצאה חדשה) מדור אדה"ז הערה מד (עמ' 191). ולהעיר (וכן עמד על כך הרה"ח יהושע מונדשיין בכ"מ) ששם מובא הטעם בשם א' מנכדי אדה"ז, ולא שאדה"ז עצמו אמר זאת.

קכב שבחי מוהר"ן אות טז: "לא היה מתרחק עצמו פעם שנית לברח מהנסיון, רק אדרבא היה חפץ בנסיונות והיה מתפלל להשם יתברך שיזמין לו נסיונות. כי היה חזק בדעתו שבדאי לא ימרד כנגד השם יתברך".

קכג חיי מוהר"ן אות רלו.

קכד תהלים כו, ב.

קכה סנהדרין קז, א.

קכו ראה בספר איש הפלא (מילר, בני ברק תשס"ה), פרק שביעי עמ' צח.

רבי נחמן, שבטל בכלל את כל הצדיקים ורומם את עצמו שהוא יותר גדול מכולם, סבר שהבעל שם טוב בא לעולם בשביל לחולל סדר עולם חדש

אדמו"ר הזקן, הוא גם אמר שאסור להדפיס ולהפיץ את הסיפורי מעשיות. יחסית, אפשר לומר שהתורות לא מעניינות אותו בכלל, לא מעלה ולא מוריד, אבל סיפורי מעשיות כבר עברו את הגבול מבחינתו.

דווקא סיפורי מעשיות הם מה שמקרב יהודים היום. הנוסחא של משיח היא "אורות דתהו אבל בכלים דתיקון"^{קלא}. אורות

דתהו יש – כל השאלה היא כמה כלים דתיקון צריך. למשל, 'חוש' הספרות של הרבי הקודם הוא דוגמה מצוינת של חוש בספרות, בדמיון, אבל הכל בכלים דתיקון (היינו שהסיפורים הם אמיתיים, באמת קרו, וכל עיקר החוש הוא ביכולת ההבעה, חוש הציור במלים...). אם יש שם אורות דתהו – יש להם הרבה-הרבה כלים דתיקון, הענין לא תלוש. אצל רבי נחמן, בסיפורי מעשיות, עדיין קצת תלוש – אבל דווקא זה מה שמדבר היום. כשקראתי סיפורי מעשיות לא הייתי חייב להבין מה קורה כאן, מה הסודות – לא צריך, הסיפור מספיק בעצמו בשביל להדליק את הנשמה. אחר כך צריך לבוא מישהו ולתת לסיפור גם כלים דתיקון. כמו שאמרנו קודם, רבי נחמן שאמר שהבעל שם טוב בא בשביל לחדש, צריך לחדש מהיסוד את כל העסק – החידוש הוא לא הכלים דתיקון.

אפילו הרבי אמר ש'ברוך ה' שיש מישהו שדואג לאיזה פן מסוים של האידישקייט, של ההלכה, הנגלה והכל – ובכך נותן לי מקום לפתח מה שאני יכול'. כך אצל רבי נחמן ואצל הבעל שם טוב – 'ברוך ה' שיש מישהו אחר שדואג לשגרה, אז אני כבר לא צריך להיות מחויב לשגרה'. מסופר שלפני שהבעל שם טוב התפרסם היו לו כל מיני שלבים בחיים, והיה שלב שהוא

הוא היה דעת יחיד, לא רק השפאלער-זיידע נגדו בין הצדיקים. על רקע אותו סיפור 'נשבע' הסבא משפולי שכל זמן שהוא חי – לא יגיסו אף יהודי, וכך התקיים (כמו ביחס לספרן של צדיקים, כנ"ל).

חידוש העולם בסיפורי מעשיות

יש עוד נסיון להסביר, שכך

מתקבל על דעתי כסברא ראשונה: רבי נחמן, שבטל בכלל את כל הצדיקים ורומם את עצמו שהוא יותר גדול מכולם, סבר שהבעל שם טוב בא לעולם בשביל לחולל סדר עולם חדש. כמו שאברהם אבינו חדש בכלל אידישקייט, כך הבעל שם טוב בא לחדש את הכל. רבי נחמן אמר שכל צדיקי הדור – כולל הסבא משפולי – משמרים את הדת, ורק אני מחדש. חידוש הוא סוד השמיטה, סוד השנה הזו. מתקבל על הדעת שרבי נחמן יכול לומר כזה דבר – וגם יכול להיות שהוא צודק... זו האחיזה, הנקודה, מה יש לו נגד כולם.

מה זאת אומרת תכל"ס בפועל, לחדש את העולם, לא כמו הצדיקים הכי גדולים? עדיין סימן שאלה. ללמוד לשם כך ליקוטי מוהר"ן – ודאי לא מספיק. אולי, לימוד סיפורי מעשיות הוא הדבר היחיד שעונה על השאלה הזו. מאד מענין שגם הסבא משפולי היה מספר סיפורי מעשיות – לא כתובים הסיפורים שלו, אבל גם הוא היה ממציא סיפורים. כאילו היתה פה תחרות של סיפורי מעשיות, מי יכול להמציא – למי יש כח המדמה יותר מפותח בסיפורי מעשיות. סיפורי מעשיות הם כמו שרבי נחמן אומר^{קלא} – סיפורים מימים קדמונים, תורה דעתיקא, עתיקא דעתיקא. כמו שהשפאלער-זיידע אמר שהעולם לא ראוי ל"ספרן של צדיקים" של

כבר היה רב, אבל אברהם אבינו לא היה רב, הוא היה משיח. עד כאן.

צריך לדבר במוצאי יום כיפור על הסוכה קלה. יש סכך? הרי יש שבת באמצע... שנוזה לסוכה אחת, שכולנו נשב בסוכה אחת קלה. אמרנו קלו שבעלי תשובה הם אחדות – אנחנו דור של בעלי תשובה, צריך להיות כולנו בסוכה אחת.

היה דיין, שבאו לדון אצלו דיני תורה קלה. קצת קשה לצייר זאת. נגמר הסיפור הזה – הוא גמר עם התיקון הזה והפך להיות בעל שם טוב. גם אצל הרבי ר' זושא, היתה תקופה שהוא היה רב – אחר כך העניין נמחק. הוא רצה שימחק, שלא יזכרו שפעם היה רב, והצליח קלה. עוד פעם, אלה צדיקים שבאים בשביל לחדש. יעקב אבינו

קלה ראה נטעי גבריאל יוה"כ פרק סח ס"ה וש"נ.
קלו ראה סוכה כז, ב.
קלז שיעור מוצאי ג' תשרי השתא (נדפס בגליון האזינו).

קלג שבחי הבעש"ט אות מז. וראה אור ישראל ח"א עמ' קכז.
קלד אמרי פנחס השלם ח"ב עמ' תנז.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ קור הוא צמצום – כפור הוא כפירה.
- ◆ מאמונה בוסרית עובדים – דרך 'כפירה' מסוימת – לאמונה שלמה ובשלה.
- ◆ המסת הקרח-הצמצום היא הגילוי שהאלקות נמצאת בכל מקום – גם בעולמות התחתונים בריאה-יצירה-עשיה ("אצילות איז אויך דא").
- ◆ כוונה פשוטה לתפלה: "כפור כאפר יפזר" היינו המתקת פּר דינים על ידי השמות הוי' (כו) אהיה (כא) אהוה (יז) – המתקת הדינים על ידי המשכת מוחין.
- ◆ הגילוי של משיח בן דוד הוא ש'מקום העולם בלימה' – סוד הקיום בערפל (אי-ודאות).
- ◆ "ראשית גוים עמלק" בקרירות בעבודת ה' "ואחריתו עדי אבד" בכפירה גמורה ר"ל.
- ◆ הנותן מתוך גדלות מעניק הרבה והנותן מתוך שפלות יכול לתת את כל (המעט) אשר לו.
- ◆ נתינת צדקה היא כפירה קדושה – 'התעלמות' מהשגחתו הפרטית של ה'.
- ◆ התכנית האמתית של ה' מצפה מאתנו לקחת יזמה מתוך אהבת ישראל.
- ◆ פזור צדקה מתוך 'כפירה' קדושה ושפלות ממתיק את כל הדינים.
- ◆ המתקת הדינים היא תפקיד חב"ד בעצם.
- ◆ תיקון חב"ד הוא חיים ללא טעות בשיקול הדעת – מצב עליו נאמר "אני אמרתי אלהים אתם".
- ◆ "ספרן של צדיקים" של אדמו"ר הזקן עסק, כנראה, בחיים ללא טעות.
- ◆ הגבול, הדינים והטעות גורמים דחף לפרות ולרבות – גילוי כח האיך-סוף בתוך הגבול.
- ◆ בשנת השמיטה נכנסים לסדר עולמי חדש.
- ◆ אדמו"ר הזקן היה ידיד-נפש של הסבא משפולי ותמך ברבי נחמן מברסלב ברו־מנית.
- ◆ רבי נחמן מברסלב אמר שהבעל שם טוב בא לחדש את היהדות – והוא הממשיך של מגמת החידוש (לעומת שאר הצדיקים ה'שמרנים').
- ◆ כח החידוש טמון בסיפורי מעשיות.
- ◆ "אורות דתהו בכלים דתיקון" הם סיפורים אמנותיים אך אמתיים.
- ◆ על בסיס שמירת השגרה ניתן וצריך להגיע לחידוש אמת.

שיעור

ניחום למשפחת ר' ברוך נחשון ע"ה

תיקון אמנות הציור

קיצור מהלך השיעור

בדברי ניחום למשפחת הצייר ר' ברוך נחשון ע"ה ציין הרב את הידידות רבת השנים של שניהם ואת משימת החיים שהטיל הרבי על ר' ברוך – תיקון אמנות הציור; הסביר כי תיקון האמנות החזותית הוא הכנה לבית המקדש דווקא, ותאר באופן ציורי את התערוכה הגדולה בשמים שעורך כעת ר' ברוך נחשון. דברים קצרים ומרגשים.

בה. הבעל שם טוב עובר ומצביע על התמונות, המגיד, אדמו"ר הזקן וככה כל הצדיקים – והתערוכה עושה שם שמחה גדולה. יש בציורים של אבא הרבה את בית המקדש, ובסוף אותו בית מקדש יורד באש מן השמים^א. אז נתראה עם אבא, יחד עם הרבי, יחד עם כל הצדיקים, יחד עם משיח צדקנו – נראה אותם כאן אתנו. בינתיים, עד שלא נראה אותם כאן בעיני בשר שלנו, בשבילנו "חבל על דאבדין ולא משתכחין"^ב.
שוב, קשה לי לבטא במילים מה היה הקשר עם אבא – כמה שאהבנו אחד את השני. הסימן של אהבה אמיתית שחושבים ביחד, מתכננים

אבא שלכם היה חבר מאד טוב שלי. אנחנו היינו בידידות אמיתית – משהו לא רגיל. יש הרבה סיפורים, שגם קשורים לציורים שלו – שחשבנו עליהם יחד. יש הרבה מה לספר, אבל אולי קודם אתם תספרו משהו...

תערוכה גדולה בשמים

עכשיו אבא עושה תערוכה למעלה, בשמים, כמו שהרבי אמר לו לעשות תערוכה בקראון-הייטס, והרבי פתח את התערוכה – בקר בה, הצביע על כל פרט והעיר על ציורים. ביחידות הרבי אמר לו שהוא בא לעולם כדי לתקן את הציור היהודי – עכשיו הדבר קורה בממד אחד, אבל חשוב לדעת שהוא מתרחש עכשיו ממש. צריך לצייר במחשבה שלמעלה פותחים כעת תערוכה עצומה של הציורים שלו – איני יודע כמה, אולי אלף ציורים – וכל הצדיקים עוברים

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. אור לי"ט תשרי תשפ"ב – ניחום טלפוני.
א רש"ו על סוכה מא, א ד"ה "אי נמי"; תוספות שבועות טו, ב ד"ה "אין בנין" (בשם התנחומא).
ב סנהדרין קיא, א.

אבל הציור נעלם. תיקון אמנות הציור הוא בעצם ממש התחלת בנין בית המקדש. אתם במיוחד, הילדים, צריכים להמשיך – כל אחד בדרך שלו – את הפעולה של בנין המקדש, את ההחדרה של היפי, החן וטוב הטעם שהיה לאבא בתוך המעשים. אתם צריכים גם לדאוג, כפי שהרבי רצה, שיראו את הדברים – לא לשמור כסוד בפנים, אלא שיהיה "אור המאיר לזולתנו", שהרבה אנשים יראו את הדברים היפים, את הבנין שכל אחד בונה.

העגל של חסידים

שלחו לי וידאו ששרים ארבע בבות בלויה. צריך לחבר את הציור והנגינה יחד, שני החושים – שרואים את הקולות ושומעים את הנראה במתן תורה^ט, "תורה חדשה" של משיח^{טז}. עוד מעט אבא יבוא, נראה אותו יחד, נשיר יחד ונראה תמונות יחד – ונשמח יחד עם משיח. צריך להתחזק באמונה. עכשיו הוא מצטרף לכל הצדיקים למעלה – בפרט הרבי, כמובן – וביחד ירימו קול גדול שכבר כלו כל הקצים וצריך שמשיח יבוא למטה מעשרה טפחים. כמו שהרבי אמר לו, שבכל תמונה יש חסידים וקודים – שכולנו, כל עם ישראל, נהיה אותם חסידים שרוקדים סביב האש הגדולה של משיח. [אני יכול להגיד לרב שהוא תמיד הזכיר בבית שהוא חושב שהוא היחידי שקורא לך יצחק...] זו הנקודה בה פתחתי – החברות שלנו. באידיש אומרים א אמתע גוטע פריינד – חבר טוב באמת. אלו המלים שבאו לי לראש. [הוא אמר 'כולם קוראים לו הרב וכל מיני תארים, אני היחידי שקורא לו יצחק...'] כן ירבו, שידבק הלאה. העיקר הוא להרגיש חבר. "כל ישראל חברים"^{יז}. בתמונות, גם החסידים הרוקדים, הוא מחבר את כולנו במחול אחד – כולם בשויון.

המשך בעמ' 28 <<<

דברים ביחד. בשבילכם זו אבידה גדולה מאד, גם בשבילי וגם בשביל כל המכרים והידידים שלו. בנוסף, הוא ואמא, שתהיה בריאה, הם המייסדים של קהלת חברון וקרית ארבע, קהלה יהודית בעלת מסירות נפש מתוך אהבת ה' התורה העם והארץ, כן ירבו. ביחד הם פרצו את הדרך ו"מהם יראו וכן יעשו" (לא בכדי ששמו של אבא, **ברוך נחשון** שוה **נחשון בן עמינדב** – **ברוך** שוה **בן עמינדב**, המתנדב עבור עמו).

יש ביטוי של הרבי שכל פעולה טובה צריכה להיות "פעולה נמשכת" – הפעולה של אבא ואמא תח' נמשכת, ובמובן מסוים ביתר שאת ויתר עז. שיהיו הרבה גלים של יהודים שבונים ומפתחים, וגם שמורשת הציור תעבור הלאה. לא סתם הרבי אמר שהתפקיד של אבא הוא לתקן את האמנות היהודית.

תיקון האמנות – הכנה למקדש

האמנות היהודית היא בעצם בית המקדש – כל ענין בנין בית המקדש הוא תיקון האמנות היהודית, תיקון הדורש הרבה חכמה תבונה ודעת, כמו שכתוב^{יח} אצל בצלאל. בצלאל יושב בצל אל^{יט} ורואה בעין השכל שבלבו^כ את תבנית המשכן וכליו. זהו תיאור המזכיר את תיאורו של אבא איך היה מקבל השראה לציורים שלו – הוא ראה כל ציור בעין השכל שבלבו ועליו היה רק לבצע מה שראה, להוציא מן הכח אל הפועל. בעצם, בצלאל רואה בעין השכל שבלבו את קיום מצות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{כא}, השראת השכינה בישראל באמצעות האמנות המתוקנת (אמנות מלשון אמונה כנודע^{כב}, ביטוי מוחשי של האמונה היהודית הטהורה).

כתוב^{כג} שמאז חורבן הבית נשארה הנגינה,

ג שמות לה, לא.

ד במדבר רבה טו, י (הובא ברש"י שמות לח, כב).

ה ע"פ זהר ח"ב קטז, ב.

ו שמות כה, ח.

ז אמונה ומודעות מאמר "כח האמונה" עמ' נד; אוצר הנפש ח"א מאמר "אמנות ואמונה"; נפש בריאה עמ' יד.

ח ראה גם מבחר שיעורי התבוננות חכ"ג עמ' 75 ו' 85.

ט רש"י על שמות כ, טו ע"פ המכילתא.

י ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

יא קהלת רבה יא, ז.

יב מדרש תהלים פק"ב.

שיעור

שיעור נשים – תורת הנפש

שמות האשה

קיצור מהלך השיעור

מתוך שיעור לתלמידות תורת הנפש (שחלקיו הקודמים פורסמו בעבר), עלה ניתוח נרחב של **שמות האשה במעשה בראשית**. כאשר מדקדקים מוצאים לא פחות **משבעה כינויים** לאשה בתהליך הבריאה, לעומת **שלושה שמות** בלבד לאיש – מה שמזמין הקבלה של השמות **למוחין ולמדות** (כשמעל הכל מרחף השם המשותף, "ויקרא את שמו **אדם**"). זו התבוננות המבוססת על עיון ב**פשוט**, הקבלה למבנה היסוד של **הספירות** וחשיפת **רמזים** נפלאים בפסוקי התורה (והרבה יותר רמזים מהנדפס כאן יש במהדורה המלאה, שנשלחת בדוא"ל לרשימת התפוצה) – התבוננות הכתובה באופן ראשוני ותמציתי ומזמינה את הלומד לשוב ולהעמיק בפרטיה ולדלות מהם 'אבנים טובות' בהשכלה ובעבודה שבלב.

מוזכר לראשונה בתבת נח). באמירה "בצלם אלהים ברא אֱתוֹ זכר ונקבה ברא אֱתֶם" – קודם "אתו" לבד ואחר כך "אתם" – יש כבר רמז ברור למפורש בסיפור השני של מעשה בראשית, שלמעשה האדם נברא יחידי ולאחר מכן נעשו שנים, באמצעות ניתוח (שנעשה, כמקובל, בהרדמה מלאה – "ויפל הוי' אלהים תרדמה על האדם ויישן, ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר

במצאות") מההתחלה, בסוד אמרו יתברך "נעשה" לשון רבים, כשהיחס בין אלהים, הבורא היחיד, לבין מין המתרבה באמרו "נעשה" – או המלאכים או כללות מעשה בראשית, כידוע הפירושים השונים בזה (בראשית רבה ח, ג'ז) – הוא גופא על דרך זכר ונקבה, משפיע ומקבל המשתתפים כביכול לפעול את בריאת האדם.

שמות האשה בסיפור הראשון – "אדם" ו"נקבה"

בסיפור הראשון של מעשה בראשית נאמר "ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו... ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אֱתוֹ זכר ונקבה ברא אֱתֶם"^א. זו הפעם הראשונה בתורה, ביום הששי של מעשה בראשית, בה יש הבדל מפורש בין המינים, "זכר ונקבה"^ב (אצל החיות וכו' "זכר ונקבה"

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. אור לכ"ב שבט תש"פ – כפ"ח.

א בראשית א, כ"ז.

ב בעצם, השנים כבר נמצאו בכח (ב"העלם שיטתו

תחתונה"³) ובנין בריה חדשה.

גם השם "אדם" מופיע קודם כל כשם המין, ורק לאחר מכן נעשה שם הפרט (אדם הראשון, הזכר), והוא מתייחס לשניהם, הזכר והנקבה, כמפורש בסיפור השלישי של מעשה בראשית, "זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אתו. וזכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם

אדם ביום הבראם"⁴ (גם כאן כמו בסיפור הראשון – קודם "אתו" ואח"כ "אתם", צמד שלא חוזר עוד במעשה בראשית ובכל חומש בראשית). יותר מכך, לפעמים התאר "אדם" מתייחס לנקבה דווקא⁵, כמו בפסוק "כתפארת אדם לשבת בית!". וכן הביטוי "בצלמנו כדמותנו" רומז לשרש הזכר (צלם) ושרש הנקבה (דמות), כמבואר בקבלה וחסידות⁶. אם כן, בסיפור הראשון של בריאת אדם וחווה אנו מוצאים שתי

מלים שמתייחסות לאשה – "אדם" ו"נקבה".

"עזר כנגדו"

בסיפור השני מפורשת הסבה לבריאת האשה

ג בראשית ב, כא.

ד שם ה, איב.

ה מתאים לכך שאדם לשון אדמה, לשון נקבה, ועל יצירת האדם בסיפור השני, בו בפשטות יש בתחלה רק זכר, כתוב "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר [לשון זכר] מן האדמה [לשון נקבה]" (ומכך שהזכר עפר נברא מן האדמה "נקבה, ועולה ששרש הנקבה קודם, גם במעלה, לשרש הזכר).

ו ישעיה מד, יג. ראה מפרשים שם.

ז זהר ח"ג לה, ב; ע"ח ש"ה (דרושי הצלם) דרוש א (מ"ב).

– "ויאמר הוי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו"⁷. עוד לפני הופעת השם "אשה", בת זוגו של האדם מכונה (על ידי השי"ת) "עזר כנגדו". נמצא שלפי סדר התורה קודם היא נכללת בשם "אדם", אחד כך היא נקראת "נקבה" (ה"נקבה" המפורשת הראשונה, המקורית, של מעשה בראשית כנ"ל), ואחר כך ה' מכנה אותה "עזר כנגדו".

"לא טוב היות האדם לבדו" היינו לא רק שבהיות האדם לבדו לא טוב לו בחיים (כרמוז בפסוק "ראה חיים עם אשה אשר אהבת"⁸, "עם אשה" דווקא רואים חיים), אלא שללא ה"עזר כנגדו" אין האדם בגדר אדם כלל – "כל אדם שאין לו אשה אינו אדם, שנאמר 'זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם [של שניהם יחד] אדם'" (כנ"ל). הדבר רמוז בכך שהערך הממוצע של 8 אותיות "עזר כנגדו" (360) הוא אדם! ה"עזר כנגדו" עושה את האדם אדם (ובסוד "אדמה לעליון"⁹, כנודע). והנה, הביטוי "עזר כנגדו" חוזר פעמיים בסיפור (כאשר אין עוד "כנגדו" בכל התנ"ך ואין עוד "עזר" בכל התורה¹⁰): "ויאמר הוי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. ויצר הוי' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא¹¹ אל האדם לראות

ח בראשית ב, יח.

ט קהלת ט, ט.

י יבמות סג, א.

יא ישעיה יד, יד.

יב שרש עזר חוזר ח פעמים בתורה, אבל הצורה "עֶזְרָךְ" מופיעה רק ארבע פעמים בכל התנ"ך (חוץ מכמה אנשים שנקראו בשם עזר): פעמיים כאן, עוד פעם בתהלים (פט כ), "שוייתי עזר על גבור", הנאמר על דוד המלך (הערך הממוצע של שלש המלים "עזר על גבור" הוא 196 = דוד ברבוע!), ועוד פעם אחת בדניאל (יא, לד), "ובהכשלם יעזרו [בגלות] עזר מעט". והנה, "עזר מעט" = 396 = "לו עזר כנגדו"! לפי החסידות יש לדרוש את השיון הזה כמלמד שהאשה עוזרת לבעלה להגיע למדת "מעט", על דרך פירושו הידוע של הרבי הרש"ב ללשון הפסוק "על מי נטשת מעט הצאן" (שמואל"א יז, כח) – על מי נטשת את התפקיד להביא את הצאן למדת "מעט", "כי אתם המעט" – שממעטים את עצמכם" (רש"י על דברים ז, ז). ובדרך מליצה: "אין מלך [חתן דומה למלך] בלא עם [עזר מעט]". יג "ויבא" = חוה. תכלית ההבאה של חית השדה ועוף

השם "אשה" ניתן מתוך התפעלות - נמצא שמהות ה"אשה" היא התפעלות האדם - האיש ממנה

השמים – "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" ואז הוא אמר "לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת". בפסוק הזה האדם מתייחס לאשה שלש פעמים במלה נוספת – "זאת" (ומכאן היסוד בכל מקום שהמלכות

נקראת "זאת") הווארט הוא שהביטוי המקורי ביחס לאשה (מהותה ותפקידה) – עוד לפני השם "אשה" וודאי לפני שמה הפרטי של האשה, חוה – הוא "עזר כנגדו", מיד כשעולה במחשבה שצריך פה איזון, מתקלא, שיווי משקל, שאין לאדם עם החיות¹⁷. מאד חשוב, שקודם כל ה' מגדיר את החוסר של "לא טוב היות האדם לבדו" – הוא לא מגדיר את החוסר "אשה" אלא "עזר כנגדו" (ביטוי שמופיע פעמיים, בסמיכות, ואז נעלם מהתנ"ך¹⁸). אחר כך האדם מתפעל, "זאת הפעם"¹⁹ – ביטוי מובהק של התפעלות, המקום הראשון שיש התפעלות מפורשת בתורה – וקורא לה בשם "אשה", "לזאת יקרא אשה". כלומר, השם "אשה" ניתן מתוך התפעלות – נמצא שמהות ה"אשה" היא התפעלות האדם-האיש ממנה.

יותר מאוחר, אחרי החטא, האדם כבר נותן לאשתו שם פרטי, חוה²⁰, עם טעם ונימוק חשוב וטוב – "כי הוא היתה אם כל חי" (ואכן כתוב²¹ שלפני החטא היא היתה ראויה להקרא בשם חיה, לשון חי).

מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו²². מ"עזר כנגדו" ועד "עזר כנגדו" יש בדיוק אדם תבות!

ועוד פלא ('על פי שלשה עדים'), הגימטריא הכוללת של אדם התבות "עזר כנגדו... עזר כנגדו" היא 8865, העולה 197 (המספר הראשוני ה-אדם, לפי השיטה המקובלת היום, למנות את המספרים הראשוניים החל מ-2) פעמים אדם (דהיינו אדם ברבוע כללי ועוד ח"פ אדם פעמים חוה)! אותו מספר עולה גם חמש פעמים חוה במילוי המילוי – חית יוד תו וו וו הא אלף (985)!

"זאת" ו"אשה" – התפעלות מ"עזר כנגדו"

ההופעה הראשונה של המלה "אשה" היא בפסוק "ויבן הוי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה"²³, אך היא נקראת באופן רשמי "אשה", על ידי האדם, מיד לאחר מכן²⁴, כשהאדם מגלה את האשה ומוצא בה קורת רוח. על "ולאדם לא מצא עזר כנגדו" – האדם עצמו לא מצא לעצמו "עזר כנגדו" – אומרים חז"ל²⁵ שהוא התנסה בהזדווגות עם כל החיות, אך לא היתה לו קורת רוח מזיווגו עם אף אחת מהן. רק כשה' ברא את חוה מהצלע של אדם והביא אותה אליו הוא הרגיש סוף כל סוף קורת רוח, שהיתה סימן שזהו זיווגו האמתי מן

השמים לאדם לראות מה יקרא לו (מה יקרה לו בנפש) היתה כדי להוות בסוף את חוה (והוא ע"ד סוד "נעשה אדם" לשון רבים, וד"ל). זה ה"ויבא" הראשון בתורה – הכל הולך אחר הפתיחה.

יד "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו... ולאדם לא מצא עזר כנגדו" = 1936 = 44 (אב"אם = ילד) ברבוע = פעמיים "עזר כנגדו" (720) ועוד חוה פעמים אדם חוה (1216)!

טו בראשית ב, כב.

טז שם פסוק כג.

יז כפי שדובר באריכות בחלק הבא של השיעור – נדפס בגליון תז"מ תש"פ.

יח גם השם "חוה" מופיע פעמיים ("ויקרא האדם שם אשתו חוה... והאדם ידע את חוה אשתו") ואח"כ 'נעלם' מהתנ"ך. "עזר כנגדו" "חוה" (התפארת והיסוד בפרצוף שמות האשה, כמו שיתבאר, סוד "גופא ובריתא חשבינן חד") = 379 שהוא מספר חוה ה'חוה'!

יט "זאת הפעם" עולה 'זאת הצלע' (צלע פעם = 190 = י"פ חוה = חוה במשולש), היינו שהכינוי "זאת" מביע את התפעלות האדם ממה שמצלע מצלעותיו נעשה אשה.

כ השם שאדם נותן לאשתו לאחר החטא – חוה, 19, הוא המספר הבא אחר החטא, 18.

כא ספר הליקוטים בראשית פ"ג.

כינויי האיש והאשה

מכל האמור עולים שבעה כינויים לאשה במעשה בראשית – "כל השביעיין חביבין" (כאשר השביעי הוא סוד השבת, סוד המלכות, שלמות בנין פרצוף האשה עצמה): אדם, נקבה, עזר כנגדו, זאת, אשה, חוה, אם כל חי^{כב}.

לעומת עושר הכינויים של האשה, לאיש יש שלשה כינויים בלבד במעשה בראשית: אדם, זכר, איש ("כי מאיש לקחה זאת... על כן יעזב איש וגו'"). העושר הרב של כינויי האשה, ביחס לסתמיות של זכר-איש, הוא בסוד "אין אשה אלא לתכשיטי [תארים וכינויים] אשה"^{כג}.

בכל אופן, היחס בין מספר כינויי האשה, 3 ו-7, הוא יחס מובהק של 3 ראשונות (חכמה-בינה-דעת) ו-7 (דעת) ו-7 (תחתונות), מח

ולב – היחס הכללי בין איש ואשה^{כד}.

עוד לפני שמות האיש והאשה יש את שם המין אדם, הכולל זכר ונקבה, בכתר (כידוע)^{כה} שבכתר אין פרצופים נפרדים של זכר ונקבה,

כב בלי הכינוי "זאת", אדם נקבה עזר אשה חוה אם כל חי = 913 = בראשית אותיות אשת רבי כנודע, "הכל מן האשה [הרבנית]!" כאשר נכלול גם את הכינוי "זאת", אדם נקבה עזר כנגדו זאת אשה חוה אם כל חי (י מלים ול אותיות – "אני לדודי ודודי לי") = 1404 (54, מיד, פעמים הוי) = 1404 = שבת שבת ("אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד הן נגאלין"), בחינת האשה עצמה (כ"ל), ודוק.

כג כתובות נט, ב.

כד זהר ח"ג רכד, א – וכפי שהתבאר באריכות בחלקו הראשון של השיעור (נדפס בגליון משפטים תש"פ). ראה גם שכינה ביניהם תחלת פ"ד.

כה ע"ח ש"ב פ"ב.

אלא צד הזכר וצד הנקבה כלולים בפרצוף אחד). אם כן, יש כאן את תחלת סדרת מספרי הברית^{כו}: 1 אדם כשם המין, 3 כינויי הזכר (כאשר אדם הוא שמו הפרטי של אדם הראשון, הזכר בפני עצמו, כמודגש בהמשך הסיפור השלישי של מעשה בראשית – "ויחי אדם וגו'^{כז}) ו-7 כינויי הנקבה כנ"ל^{כח}.

הקבלת כינויי האדם לחוהין

נקביל בפרטות את כינויי הזכר לספירות חכמה-בינה-דעת:

"חכמת אדם תאיר פניו"^{כט}, אדם בגימטריא מה וחכמה אותיות כח מה^ל (תקיפות הבטול^{לא} של משה רבינו שאמר "ונחננו מה"^{לב}) – מכאן שהכינוי "אדם" שייך לספירת החכמה (ראשית גילוי אור פנימי – "תאיר פניו"). ועוד, אדם-מה הוא המילוי העיקרי של שם הוי' ב"ה (יוד הא ואו הא שבספר הזהר נקרא "ארח אצילות"^{לג} – אצילות היא בחינת חכמה) – "הוי' בחכמה"^{לד}. הכינוי "איש" הוא סוד אש י, "אש ממים [י]" (בלשון ספר יצירה^{לה}), התפשטות הבינה (יסוד האש שבלב, "בינה-לבא"^{לז}) מתוך נקודת

כו ראה עיניך ברכות בחשבון פרשת נח (ובכ"ד). כז לציון שהשמות "גבר" ו"אנוש" אינם מופיעים במעשה בראשית כשמות האדם, במעשה בראשית "אנוש" הוא השם הפרטי של נכד אדם הראשון.

כח נמצא שב'פרצוף' הני"ל "אדם" חוזר שלש פעמים, כשם המין, שם הזכר, שם הנקבה (כפי שהיא כלולה במין האדם ועתידה להקרא "אדם" בפני עצמה כנ"ל). אדם-זכר אדם-נקבה = דעת ("האדם ידע את חוה אשתו"). והנה, הערך הממוצע של הד"ר (המוחין, כחב"ד) – אדם אדם איש זכר (628) הוא נקבה (157), "הכל מן האשה"!

כט קהלת ח, א.

ל זהר ח"ג כח, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש לד, א; הקדמת תקו"ד ד, א. ובכ"מ.

לא ד"ה "פתח אליהו" תש"ב פ"ב (סה"מ תש"ב עמ' 80). ראה מאמרי כ"ק אדמו"ר מלובאוויטש המבוארים במאמר "בלילה ההוא נדה שנת המלך" הערה ה (וכן בהערות כז, צ וצ"ה שם).

לב שמות טז, ד.ח.

לג הקדמת תקו"ד ז, א ("פתח אליהו").

לד משלי ג, יט.

לה פ"א מי"ב.

וגבורה, נשיאת הפכים, תכונת התפארת. "זאת" ו"אשה", הכינויים המופיעים יחד בהתפעלות אדם מה"עזר כנגדו", כנגד נצח והוד ("תרין פלגי גופא"^נ, כאשר "איהי [אשה] בהוד"^{נא}).

"חוה", השם הפרטי של האשה, הוא ה"צדיק יסוד עולם"^{נב} שלה. חוה היא מלשון "ולילה ללילה יהיה דעת"^{נג}, לשון התקשרות ביסוד. השם חוה ניתן לה לאחר החטא, שביסוד (החגתנ"ה) שלה הם לפני החטא ואילו היסוד-מלכות שלה הם לאחר החטא, חלוקת זהב, ודוק).

"אם כל חי" הוא כנגד המלכות, אמא תנאה, כאשר "כל חי" היינו בעולמות תחתונים בי"ע. "אם כל חי" הוא הטעם לקריאת שם חוה – המלכות מטעימה ומשלימה את היסוד, סוד גילוי עטרת היסוד^{נד}. ולסיכום^{נה}:

נ ע"ח ש"ח פ"ד ובכ"ד.

נא ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

נב משלוי, כה.

נג תהלים יט, ג.

נד יחוד היסוד והמלכות (עיקר יחוד ז"נ שבתוך האשה גופא) מודגש בתורה: "ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי" ("ויקרא האדם שם" = 707 = "אשתו" = "עזר" במילוי: עין זין ריש. "היתה אם כל חי" = 529 = חיה ברבוע = תענוג. "חוה כי היא [קר] היתה אם כל חי" = 594 = "אהבה בתענוגים"). והנה, חוה במילוי: חית וו הא = 436 = 4 פעמים 109 = "אם כל חי" (היינו שחיה במילוי = "אם כל חי" פנים ואחור, ודוק)!

נה וכמה רמזים במבנה:

חג"ת – אדם נקבה עזר כנגדו = 562 = הרת"ס (חסד'נצח' מלכות) – אדם זאת אם כל חי.

הקו האמצעי של עשר הספירות, אדם זכר עזר כנגדו חוה אם כל חי = 760 (= כתר חכמה בינה ג"ר) = 40 פעמים חוה, חוה (ביסוד) ועוד חוה חוה (38) במשולש (= 741 = חוה פעמים הוי' אחד).

ר"ת יא השמות = 196 = 14 (דוד) ברבוע. אמצעי וסופי יא השמות = 1836 = 6 צירופי אשה.

בכל הפרצוף יש 42 אותיות, סוד שם מב של מעשה בראשית. כל הפרצוף (2032) ועוד שם מב (ר"ת "אנא בכח...") = 3701 = 5733 = 13, אחד אהבה, פעמים 441 (21, אהיה, ברבוע). אמנת! וכן בשמות יא הספירות – כתר חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות (= 3342) יש מב אותיות. כל שלש המערכות יחד = 9075 = 3 פעמים 3025 = 55 (הכל, משולש 10 שהוא משולש 4, 2 ברבוע) ברבוע, שהוא הערך הממוצע של שלש המערכות!

החכמה (אות ה"י).

וכן בסוד אדם-איש-גבר-אנוש^ל, כנגד י-ה-ו-ה, אדם-איש הם כנגד אותיות יה של שם הוי', "הנסתרת להוי' אלהינו"^{לז}, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{לח}.

חז"ל פירשו^{לט} את השם זכר כנוטריקון, זה-כר לשון הכרה, פנימיות ספירת הדעת (גילוי אור הכתר). זכר בגימטריא ברכה (227) נוטריקון ברא בוכרא (כינוי ספירת הדעת^מ – הברא בוכרא זוכה ב"פי שנים"^{מא}, סוד תרין עטרין דדעת^{מב}).

הקבלת כינויי האשה למדות

וכן יש לכונן, בקיצור ובתמציתיות, את שבעת כינויי האשה כנגד שבע המדות בדרך פרט:

"אדם" כנגד חסד – "עולם חסד יבנה"^{מג}, אברהם אבינו נקרא "האדם הגדול בענקים"^{מד}, במעניקי החסד לעולם, "בהבראם" – באברהם^{מה}, "אברהם התחיל להאיר"^{מו} – "[ויאמר אלהים] יהי אור ויהי אור" בגימטריא "[ויאמר אלהים] נעשה אדם".

"נקבה" כנגד גבורה – סוד בנין המלכות, הנוקבא, מן הגבורה^{מז}, מדת הדין, סוד "יקוב [לשון נקבה] הדין את ההר [אברהם קראו הר]^{מח}"^{מט}. "עזר כנגדו" בתפארת ("כתפארת אדם לשבת בית") – "עזר כנגדו" היינו שילוב חסד

לו לוח "היום יום" ד' אלול.

לז דברים כט, כח.

לח ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א ככג, א.

לט נדה לא, ב.

מ זהר ח"ג רצא, א; שער הפסוקים בראשית סימן ד.

מא דברים כא, יז.

מב מב"ש ש"ו ח"א דרוש ז.

מג תהלים פט, ג.

מד יהושע יד, טו.

מה בראשית רבה יב, ט ובכ"מ.

מו שמות רבה טו, כ.

מז ע"ח שכ"ה דרוש ב; ש"ל"ד. טעמי המצות פרשת בהעלתך. סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

מח ספרי ואתחנן פיסקא ג; מדרש תהלים פא.

מט יבמות צב, א.

	כתר אדם	
בינה איש		חכמה אדם
	דעת זכר	
גבורה נקבה		חסד אדם
	תפארת עוזר כנגדו	
הוד אשה		נצח זאת
	יסוד חזה	
	מלכות אם כל חי	

המשך מעמ' 22 <<<

השיוון הוא הענין של מחול, בו כולם שוים¹. של "הקיצו ורננו שוכני עפר"² והוא בתוכם, ושה' ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ומכאן והלאה אך טוב וחסד ימצא אתכם כל הימים, כל אחד ואחד. גמר חתימה טובה.

¹ יג' חת"ס על שמות י', ט; צדקת הצדיק את רנא; מחשבות חרוץ את יט.

² יד' ישעיה כו, יט.

ניגון

497 | ל"ג בעומר תשפ"א

הסיפור החסידי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב | שגעון של רב...

רבי לוי יצחק מברדיטשוב, מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש, נודע כ'סנגורן של ישראל'. נולד בשנת ת"ק לאביו רבי מאיר ולאמו שרה-סאשא, ונודע בצעירותו כ'עילוי מירוסלב'. אחרי חתונתו נסע למעזריטש, והסתופף בצל הרב המגיד במשך מספר שנים. רבי לוי יצחק שימש ברבנות בכמה ערים, וסבל רבות מרדיפות המתנגדים. אחרי שהועבר ממשרתו בפינסק עקב החרמות על החסידים, עבר לעיר ברדיטשוב והקים בה קהילה חסידית. דברי תורתו נקבצו בספר 'קדושת לוי'. רלוי"צ נפטר בכ"ה תשרי תק"ע ונטמן בעירו ברדיטשוב. מרוב הערצה לרבו, קהילת ברדיטשוב לא מינתה עוד רב כממלא מקומו וכל גדולי התורה שבאו אחריו כונו בתואר דיין ומורה הוראה. מתלמידיו המפורסמים: המגיד מקוז'ניץ, האשל אברהם מבוטשאטש, רבי אהרון מזיטומיר, רבי אברהם דוב מאוורוטש ועוד.

לבסוף רבי גדול, ואילו רבי צבי בן הבעל שם טוב נשאר כל ימיו צנוע, צדיק נסתר. הם היו נוהגים להתוועד יחד ולדבר שעות רבות, והתקשו מאוד, במיוחד הברדיטשובר, להפרד. פעם אחת, רבי צבי היה חייב לצאת ולא היה נעים לו, כי ידע כמה כואבת לברדיטשובר הפרדה. הוא חכה להזדמנות שהברדיטשובר יצטרך לקום לאיזה מקום, ובאותו רגע שהוא קם הוא יצא והסתלק מהבית. כשרבי לוי יצחק חזר לחדר, ופתאום ראה שרבי צבי לא נמצא, הוא נבהל והצטער מאוד. פתח הברדיטשובר את הדלת ורץ לרחוב בצעקה: "צבי, לאן נעלמת? היכן אתה? חזור!" מרוב בהילות הוא לא לבש את המעיל העליון, יצא בטלית הקטן שלו. כל הקהילה ראתה איך הרב יוצא עם הפיג'מה, עם טלית קטן בלי בגד עליון, בלי צורה. זה העוון השני שלו.

העוון השלישי, שנתפס בקהילה כ'הפרת חוזה' והכריע את הכף לרעתו: כאשר התקבל רבי לוי יצחק להיות רב בפינסק, התנו איתו בני הקהילה שכאן מתפללים נוסח אשכנז, וחלילה וחס עם מישהו משנה, נוגע בנוסח. כידוע, החסידים היו

לפני שהקדושת לוי נתמנה להיות הרב של ברדיטשוב, היה רב בכמה ערים ועירות וביניהן בפינסק, עיר ואם בישראל. שם גרשו אותו בשלב מסוים, בבזיון הכי גדול שיכול להיות: בני העיר גרשו אותו בערב שבת, בלי יין ובלי לחם, והוא הסתובב בחוצות חסר כל עם משפחתו. מדוע? על מה גרשו אותו? מסופר שמצאו בו ג' 'עוונות חמורים', ועל שלשת העוונות האלה גרשו אותו מהעיר.

העוון הראשון: פעם אחת נכנסו אליו הביתה גדולי הקהילה, משבעת טובי העיר, וראו כוס מים על השלחן אך לא ראו אף אחד. פתאום שמעו קול שואג את ברכת "שהכל נהיה בדברו", וכעבור רגע ראו את רב העיר קופץ מתחת המטה שלו, אוחז את כוס המים ושותה. משוגגער כזה יהיה כאן הרב?!

העוון השני: בפינסק גרו אז שני ידידים של רבי לוי יצחק: רבי שלמה מקרלין, ורבי צבי בנו של הבעל שם טוב. רבי שלמה מקרלין נעשה

בעצמו כדי לשים לב 'איך זה נראה'. כשמדובר בדברים שבקדושה הוא נתון כל כולו בעולם הפנימי, ברגשי אהבה והיראה העזים. אנשי פינסק שבחרו בו לרב, רצו לאמץ רק את הגאון, הרב והפוסק. בחסיד שבו הם רואים אך טירוף וסכנה, ומנסים, בחוסר הצלחה, לרסן אותו.

לאמיתו של דבר, ההנהגה הקיצונית הזו מתבקשת כאשר מבינים את הדברים לאשורם. רבי לוי יצחק אמר על עצמו כי הוא חי את העתיד לבוא, כאשר כל העולם יבוא "במערת צורים ובמחילות עפר מפחד הוי' ומהדר גאוונו". גם המונח 'אהבת נפש' הוא לא מליצה סתמית בעיניו, וקדושת "כתר" היא המלכת ה' למלך על כל הארץ – גם על פינסק...

בכלל, המלה "כתר" עצמה מפחידה את המתנגדים השפויים, מפני שהכתר הוא חויה שלמעלה מן השכל. אך ה'קדושה' עצמה, בכל נוסח שהוא, מכוונת אליו תמיד: במדרש נאמר, כי כאשר אומרים ישראל "קדוש, קדוש, קדוש", הם יוצרים שלושה כתרים לה'. הקב"ה מניח כתר אחד בראשו, שני כתרים הוא נותן בחזרה לבניו האהובים.

מעניין להתבונן בסדר לפיו מסופרות שלושת האפיזודות: ראשית יראת השמיים של הברדיטשוב, שנית אהבת ישראל שלו (ובפרט ידידות נפש עזה עם רבי צבי, כפי שכל אחד זקוק לחבר קרוב לחלוק עמו משברים וחוויות), ואחרונה חביבה אהבת ה' והכרתו. ניתן להסביר, כי זהו הסדר הרצוי גם בעבודת הנפש: ראשית לקנות יראת שמים פורצת גדרות, לאחריה אהבת ישראל וחברות אמת, ועל גביהם מגיעים להכרת ה' למעלה מטעם ודעת.

מתפללים נוסח ספרד, וזה היה אצלם ענין מאוד מהותי. בכל זאת, רבי לוי יצחק קבל את התנאי והתמנה לרב העיר. פעם אחת, בתפלת מוסף של שבת קודש, הוא עצמו עבר לפני התיבה והתפלל בהתלהבות עצומה כדרכו. כשהגיע לקדושת מוסף, ברוב התפעלות קדש, צעק "כתר". זה כבר היה ממש בלתי נסלח, ורבי לוי יצחק גורש מפניסק בחרפה.

ביחס למעשהו האחרון של רבי לוי יצחק, תגובת אנשי פינסק נראית מובנת (גם אם לא מידתית): הפרת את התנאי שעל פיו נשכרת? נמצא לנו רב אחר. אולם הזעזוע מהמקרים שנמנו קודם לכן, וגירוש הצדיק באופן המשפיל והמעיק ביותר שאפשר, מרמזים על משהו אחר לגמרי שהניע את מעשיהם. ממה נחרדה כל כך הקהילה המהוגנת?

אם נביט על המאפיין הכללי של שלושת הסיפורים, ושל דמותו של רבי לוי יצחק בכלל, נגלה תנועת נפש מרכזית אחת: 'למעלה מטעם ודעת'. ברכה? עם כל ההתלהבות האפשרית, ובפחד אימים הגורר הימלטות אל מתחת המיטה עד הרגע בו יש לשתות את המים. אהבת דעים? עד כלות הנפש, בלי שום התחשבות בנימוס ומלבושי כבוד. גם קדושת 'כתר' שלו, כביכול התרסה חסידיית בעיד המתנגדים, היתה פרץ של אהבת ה' שלא מסוגל עוד להכלא בהסכמים. עבור אנשים מן הישוב, פריצת גדרי השכל נראית כשיגעון מוחלט. נכון, יראת ה' היא תכונה חשובה, אבל עד כדי כך? להתחבא תחת המיטה? גם אהבת ישראל איננה דבר פסול, אבל מה עם החליפה המכובדת?... רבי לוי יצחק לא מתבונן

סדר עולמי חדש

הוא יעוד הגאולה, השייך במיוחד לשנת השמיטה – שנה של סיום הסדר הישן והכנה לסדר חדש. מטבע הדברים, סדר עולמי חדש כרוך בהרבה ערפל ואי־ודאות, אך הודאות שה' שוכן בתוך הערפל ומנהל את עולמו לטובה משרה שקט נפשי בתוך הדריכות לקראת השינוי. תכנית־העל של הקב"ה לא מסתפקת בתיקון העולם 'מעצמו' – ה' משתוקק למעורבות שלנו בתיקון ושינוי העולם, לעולם טוב, צודק ויפה יותר. תנועת החידוש צריכה לבוא על רקע של שמרנות בריאה, באופן של "אורות דתהו [אבל] בכלים דתיקון", אך עיקר מגמת החסידות הוא דווקא החדשנות – חידוש האמונה שמחולל בדרך ממילא חידוש במציאות כולה. המחלוקות על החסידות, כמו גם מחלוקות בתוך תנועת החסידות גופא, סבבו כולן על המתח בין שמירת השגרה לבין ההתחדשות.

בהתחדשות הזו עוסקים שיעורי הגליון השבוע: השיעור העיקרי עוסק בחידוש המוחין שמשנה לגמרי את התודעה שלנו, חושף את האלקות בכל דבר ומביא אותנו לחיים־ללא־טעות. דברים לזכרו של הרה"ח משה־צבי סגל, חסיד ולוחם חירות ישראל, מדגישים את כח השינוי של בעלי התשובה ה'צברים', שמסוגלים לאחד זרמים שונים בעבודת ה', וניחום־אבלים על הצייר־החסידי ר' ברוך נחשון עוסק בתיקון האמנות החזותית שהיא הכנה לבנין המקדש.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

